DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 15 kwietnia 1994 r. **Nr 49**

TREŚĆ:
Poz.:

OBWIESZCZENIE

196 — Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 marca 1994 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska 757

196

OBWIESZCZENIE MINISTRA OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH I LEŚNICTWA

z dnia 21 marca 1994 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska.

1. Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 3 kwietnia 1993 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 40, poz. 183) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. Nr 3, poz. 6), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

1) ustawą z dnia 28 lipca 1983 r. o utworzeniu Urzędu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Dz. U. Nr 44, poz. 201),

2) ustawą z dnia 23 października 1987 r. o zmianach w zakresie działania niektórych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej (Dz. U. Nr 33, poz. 180),

3) ustawą z dnia 27 kwietnia 1989 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 26, poz. 139),

4) ustawą z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192),

5) ustawą z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 198),

6) ustawą z dnia 10 maja 1990 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 39, poz. 222),

7) ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 77, poz. 335),

8) ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444),

9) ustawą z dnia 3 kwietnia 1993 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 40, poz. 183),

10) ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96)

i zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

1) art. 113a i 116 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. Nr 3, poz. 6 i z 1990 r. Nr 39, poz. 222), które stanowią:

„Art. 113a. 1. Decyzje określające rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzania do powietrza, wydane przed dniem 1 września 1980 r., zachowują moc do dnia 30 czerwca 1991 r.

2. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz jednostki organizacyjne, którym wydano decyzje, o których mowa w ust. 1, są obowiązane, w terminie do końca 1990 r., przedstawić właściwym terenowym organom administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, w trybie art. 30 ustawy, dane i materiały niezbędne do wydania decyzji ustalającej rodzaje i ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzania do powietrza."

„Art. 116. W ustawie z dnia 24 października 1974 r. — Prawo wodne (Dz. U. Nr 38, poz. 230) skreśla się art. 122.";

2) art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o utworzeniu Urzędu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Dz. U. Nr 44, poz. 201), który stanowi:

„Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.";

3) art. 23 ustawy z dnia 23 października 1987 r. o zmianach w zakresie działania niektórych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej (Dz. U. Nr 33, poz. 180), który stanowi:

„Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.";

4) art. 3—7 ustawy z dnia 27 kwietnia 1989 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 26, poz. 139), które stanowią:

„Art. 3. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy podlegają rozpoznaniu według przepisów dotychczasowych, z wyłączeniem spraw o ustanowieniu stref ochronnych, które podlegają rozpoznaniu według przepisów niniejszej ustawy.

Art. 4. 1. Nie wykorzystane do dnia wejścia w życie ustawy środki finansowe funduszy terenowych Funduszu Ochrony Środowiska, utworzonego na podstawie art. 87 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. Nr 3, poz. 6, z 1983 r. Nr 44, poz. 201 i z 1987 r. Nr 33, poz. 180), i Funduszu Gospodarki Wodnej, utworzonego na podstawie art. 56 ustawy z dnia 24 października 1974 r. — Prawo wodne (Dz. U. Nr 38, poz. 230, z 1980 r. Nr 3, poz. 6 i z 1983 r. Nr 44, poz. 201), przechodzą na rzecz wojewódzkich funduszy. Nie wykorzystane do tego dnia środki finansowe funduszy centralnych Funduszu Ochrony Środowiska i Funduszu Gospodarki Wodnej przechodzą na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

2. Podział wpływów wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, realizowanych od dnia wejścia w życie ustawy, odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w art. 87b ust. 3 i 4 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Art. 5. 1. Do nie pobranych w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy kar pieniężnych, wymierzonych na podstawie art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. Nr 3, poz. 6, z 1983 r. Nr 44, poz. 201 i z 1987 r. Nr 33, poz. 180), oraz art. 130 ust. 1 ustawy z dnia 24 października 1974 r. — Prawo wodne (Dz. U. Nr 38, poz. 230, z 1980 r. Nr 3, poz. 6 i z 1983 r. Nr 44, poz. 201), mogą być stosowane, wprowadzone niniejszą ustawą, przepisy art. 110a ust. 2, art. 110c ust. 1—4, 6 i 7 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz art. 130b ust. 2 i art. 130c ust. 1—4, 6 i 7 ustawy — Prawo wodne.

2. Wniosek w sprawach o odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty kar, o których mowa w ust. 1, może być złożony w ciągu miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 6. Minister Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych ogłosi w Dzienniku Ustaw jednolity tekst ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz ustawy z dnia 24 października 1974 r. — Prawo wodne, z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1989 r.";

5) art. 80 i 81 ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192), które stanowią:

„Art. 80. Przepisy wykonawcze wydane przed dniem wejścia życie ustawy na podstawie upoważnień, o których mowa w art. 1—43 pkt 1 i w art. 44—79, zachowują moc do czasu wydania przepisów na podstawie upoważnień w brzmieniu określonym ustawą.

Art. 81. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1989 r.";

6) art. 47 ustawy z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 198), który stanowi:

„Art. 47. Ustawa wchodzi w życie z dniem 27 maja 1990 r.";

7) art. 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 39, poz. 222), który stanowi:

„Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.";

8) art. 38 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 77, poz. 335), który stanowi:

„Art. 38. Ustawa wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.";

9) art. 82 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444), który stanowi:

„Art. 82. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1992 r.";

10) art. 3—9 i 11 ustawy z dnia 3 kwietnia 1993 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 40, poz. 183), które stanowią:

„Art. 3. Opłaty i kary wymierzone do dnia wejścia w życie ustawy stanowią dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na zasadach dotychczas obowiązujących.

Art. 4. 1. Środki wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej nie posiadających osobowości prawnej stają się z dniem wejścia w życie ustawy funduszami statutowymi wojewódzkich funduszy.

2. Koszty działalności wojewódzkich funduszy w okresie roku od dnia wejścia w życie ustawy pokrywane są z funduszy statutowych do wysokości jednego miliarda złotych, z obowiązkiem zwrotu w okresie następnych dwóch lat.

Art. 5. Pierwsze posiedzenie rad nadzorczych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej zwołuje wojewoda w ciągu 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 6. W pierwszym roku działalności wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej kryteria wyboru przedsięwzięć, plany działalności oraz listy przedsięwzięć priorytetowych, o których mowa w art. 88e ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy wymienionej w art. 1, uchwala się w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 7. Sprawy wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy podlegają rozpoznaniu w trybie przepisów dotychczasowych.

Art. 8. Do czasu wydania przez Radę Ministrów rozporządzenia, o którym mowa w art. 86e ust. 1 ustawy wymienionej w art. 1, zachowują moc dotychczasowe przepisy w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian, o ile nie są sprzeczne z ustawą.

Art. 9. Biegli wpisani na listę rzeczoznawców zachowują swoje uprawnienia do czasu sporządzenia listy na podstawie rozporządzenia, o którym mowa w art. 70a ust. 1 ustawy wymienionej w art. 1".

„Art. 11. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.";

11) art. 159 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96), który stanowi:

„Art. 159. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów art. 153 ust. 1 i 4, które wchodzą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia."

Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa: *S. Żelichowski*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 marca 1994 r. (poz. 196)

USTAWA

z dnia 31 stycznia 1980 r.

o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Rzeczpospolita Polska[1] zapewnia ochronę i racjonalne kształtowanie środowiska stanowiącego dobro ogólnonarodowe oraz tworzy warunki sprzyjające urzeczywistnieniu prawa obywateli do wszechstronnego korzystania z wartości środowiska.

Kierując się powyższymi zasadami konstytucyjnymi uznaje się za niezbędne:

— kształtowanie środowiska zgodnie z potrzebami społeczeństwa i gospodarki narodowej,

— zharmonizowanie rozwoju sił wytwórczych, nauki i techniki z potrzebami ochrony środowiska,

— określenie środków prawnych zapewniających korzystanie ze środowiska zgodnie z potrzebami społecznymi,

— uczynienie z zadań mających na celu ochronę środowiska obowiązku organów państwowych, jednostek państwowych, organizacji spółdzielczych, społecznych i zawodowych,

— ochronę środowiska przez każdego obywatela

i w związku z tym stanowi się, co następuje:

Dział I
PRZEPISY OGÓLNE
Rozdział 1
Zasady ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska, zmierzające do zapewnienia współczesnemu i przyszłym pokoleniom korzystnych warunków życia oraz realizacji prawa do korzystania z zasobów środowiska i zachowania jego wartości.

2.[2] Środowiskiem w rozumieniu ustawy jest ogół elementów przyrodniczych, w szczególności powierzchnia ziemi łącznie z glebą, kopaliny, wody, powietrze, świat roślinny i zwierzęcy, a także krajobraz, znajdujących się zarówno w stanie naturalnym, jak też przekształconych w wyniku działalności człowieka.

Art. 2. 1. Ochrona środowiska polega na działaniu lub zaniechaniu umożliwiającym zachowanie bądź przywrócenie równowagi przyrodniczej koniecznej do osiągnięcia celu, o którym mowa w art. 1 ust. 1. Ochrona ta wyraża się w szczególności w:

1) racjonalnym kształtowaniu środowiska,

2) racjonalnym gospodarowaniu zasobami przyrodniczymi,

3) przeciwdziałaniu lub zapobieganiu szkodliwym wpływom na środowisko, powodującym jego zniszczenie, uszkodzenie, zanieczyszczenie, zmiany cech fizycznych lub charakteru elementów przyrodniczych,

4) przywracaniu do stanu właściwego elementów przyrodniczych.

2. Racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi środowiska polega w szczególności na:

1) korzystaniu z zasobów tylko w zakresie uzasadnionym interesem społecznym, przy ocenie którego uwzględnia się, obok wskazań długookresowego, kompleksowego rachunku ekonomicznego, także inne niż gospodarcze znaczenie tych zasobów dla równowagi przyrodniczej i dla warunków życia ludzi.

2) zapewnieniu pierwszeństwa przedsięwzięciom umożliwiającym oszczędne wykorzystanie zasobów, zwłaszcza w drodze powtórnego lub wielokrotnego ich wykorzystywania w procesach gospodarczych,

3) niepogarszaniu stanu środowiska.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) równowadze przyrodniczej — rozumie się przez to stan, w którym istnieje równowaga we wzajemnym oddziaływaniu na określonym obszarze — człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej,

2) zasobach przyrodniczych środowiska — rozumie się przez to zasoby elementów przyrodniczych, o których mowa w art. 1 ust. 2,

3) kształtowaniu środowiska — rozumie się przez to oddziaływanie na środowisko, mające na celu uzyskanie zamierzonych efektów społecznych lub gospodarczych, z równoczesnym zachowaniem równowagi przyrodniczej, a zwłaszcza warunków do odnawiania się zasobów,

4) ściekach — rozumie się przez to substancje ciekłe, które wprowadzane bezpośrednio lub za pośrednictwem urządzeń kanalizacyjnych do wód albo do ziemi mogą je zanieczyszczać, zmieniać ich stan fizyczny, chemiczny lub biologiczny albo działać niszcząco na świat roślinny lub zwierzęcy,

---

[1] Nazwa państwa podana zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

[2] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 36 ustawy z dnia 27 kwietnia 1989 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 26, poz. 139), która weszła w życie z dniem 1 lipca 1989 r.

5) odpadach — rozumie się przez to zużyte przedmioty oraz substancje stałe, a także nie będące ściekami substancje ciekłe, powstające w związku z bytowaniem człowieka lub działalnością gospodarczą, nieprzydatne w miejscu lub czasie, w którym powstały, i uciążliwe dla środowiska,

5a)[3] odpadach niebezpiecznych — rozumie się przez to odpady, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, biologiczny, inne właściwości lub okoliczności stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego lub środowiska przyrodniczego, objęte są listą Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa,

6)[2] uciążliwościach dla środowiska — rozumie się przez to zjawiska fizyczne lub stany utrudniające życie albo dokuczliwe dla otaczającego środowiska, a zwłaszcza hałas, wibracje, zanieczyszczenie powietrza i zanieczyszczenie odpadami; przez szkodliwe uciążliwości dla środowiska rozumie się wymienione zjawiska lub stany o natężeniu utrudniającym życie albo dokuczliwe dla środowiska w stopniu powodującym zagrożenie zdrowia ludzi, uszkodzenie albo zniszczenie środowiska,

7) walorach krajobrazowych środowiska — rozumie się przez to wartości ekologiczne, estetyczne, widokowe i kulturowe terenu i związanych z nim elementów przyrodniczych, ukształtowanych przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka,

7a)[3] obszarze szczególnej ochrony środowiska — rozumie się przez to tereny, których specyficzne cechy, właściwości lub walory poszczególnych elementów środowiska wymagają specjalnych zabiegów technicznych, organizacyjnych lub innych w celu zapewnienia wszystkim użytkownikom możliwości korzystania z tych zasobów zgodnie z ich przeznaczeniem,

8)[4] jednostkach organizacyjnych — rozumie się przez to podmioty gospodarcze w rozumieniu ustawy o działalności gospodarczej oraz jednostki organizacyjne nie prowadzące działalności gospodarczej,

9) ministrze — rozumie się przez to również kierownika urzędu centralnego,

10) przepisach o ochronie środowiska — rozumie się przez to także inne przepisy regulujące sprawy ochrony środowiska lub jego elementów przyrodniczych,

11)[5] *terenowym organie administracji państwowej stopnia wojewódzkiego — rozumie się przez to terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw ochrony środowiska stopnia wojewódzkiego,*[6]

12)[5] *terenowym organie administracji państwowej stopnia podstawowego — rozumie się przez to terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw ochrony środowiska stopnia podstawowego,*[7]

13)[5] decyzji — rozumie się przez to decyzję administracyjną,

14)[5] ustawie — rozumie się przez to ustawę o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Art. 3a.[8] 1. Na obszarach szczególnej ochrony środowiska obowiązują specjalne warunki gospodarczego korzystania ze środowiska i wprowadzania w nim zmian oraz szczególnego korzystania z wód i urządzeń wodnych.

2. Do obszarów szczególnej ochrony środowiska zalicza się tereny, na których występują uciążliwości lub szkodliwe uciążliwości dla środowiska, obszary zdegradowane przez przemysł, rolnictwo lub inny rodzaj działalności albo siły przyrody, tereny eksploatacji złóż kopalin, obszary o cennych walorach przyrodniczych lub krajobrazowych, tereny uzdrowisk oraz obszary związane z zaopatrzeniem w wodę.

Art. 4. Z zasobów przyrodniczych środowiska, służących zaspokojeniu potrzeb społeczno-gospodarczych, można korzystać wyłącznie w zakresie ustalonym *w narodowych planach społeczno-gospodarczych*[9] i w planach zagospodarowania przestrzennego oraz przepisach o ochronie środowiska.

Art. 5. 1. Ochrona środowiska stanowi istotny element polityki społeczno-gospodarczej Państwa. Zadania związane z ochroną środowiska są ujmowane *w narodowych planach społeczno-gospodarczych*[9] i w planach zagospodarowania przestrzennego, w aktach normatywnych oraz uwzględniane w działalności organów państwowych, jednostek organizacyjnych i organizacji społecznych.

2. Przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska stanowią część składową zadań społeczno-gospodarczych.

3.[9] *W narodowych planach społeczno-gospodarczych uwzględnia się, jako integralną część przewidzianych w nich przedsięwzięć, zadania i środki zapewniające skuteczną ochronę środowiska oraz usuwanie skutków działalności wpływającej ujemnie na środowisko.*

4.[9] *W planach, o których mowa w ust. 3, w szczególności:*

1) *określa się przedsięwzięcia niezbędne do zapewnienia ochrony środowiska lub przywrócenia go do stanu właściwego,*

2) *ustala się warunki podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, umożliwiającej uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska, oraz zapewnia niezbędne na ten cel środki,*

3) *wykorzystuje się osiągnięcia nauki i techniki, zmniejszające lub eliminujące zagrożenie środowiska.*

Art. 6. 1. Przy ustalaniu w planach zagospodarowania przestrzennego kierunków rozwoju kraju, województw, miast oraz gmin należy uwzględniać potrzeby ochrony środowiska.

2. W planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej, racjonalną gospodarkę zasobami przyrodniczymi środowiska i ochronę walorów krajobrazowych oraz warunków klimatycznych. Przeznaczenie i sposoby zagospodarowania terenów powinny w największym stopniu zapewniać zachowanie ich walorów naturalnych.

3. W planach zagospodarowania przestrzennego przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz określaniu zadań związanych z zagospodarowaniem tych terenów, w strukturze wykorzystania terenów ustala się proporcje pozwalające na zachowanie lub przywracanie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia.

---

[3] Dodany przez art. 1 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 3 kwietnia 1993 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 40, poz. 183), która weszła w życie z dniem 3 czerwca 1993 r.

[4] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3

[5] Dodany przez art. 1 pkt 1 ustawy wymienionej w przypisie 2.

[6] Obecnie wojewoda (wojewodowie). Stosownie do art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o terenowych organach rządowej administracji ogólnej (Dz. U. Nr 21, poz. 123) do właściwości wojewodów przeszły określone w przepisach prawa zadania i kompetencje należące dotychczas do wojewódzkich rad narodowych oraz terenowych organów administracji państwowej o właściwości ogólnej i o właściwości szczególnej stopnia wojewódzkiego, jeżeli te zadania i kompetencje nie zostały przekazane, w odrębnych ustawach, organom samorządu terytorialnego lub innym organom.

[7] Obecnie organ gminy. Stosownie do art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. — Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191), ilekroć w odrębnych przepisach jest mowa o terenowym organie administracji państwowej stopnia podstawowego rozumie się przez to odpowiedni organ gminy, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

[8] Dodany art. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[9] Narodowe plany społeczno-gospodarcze zostały zniesione ustawą z dnia 30 listopada 1990 r. o uchyleniu ustawy o planowaniu społeczno-gospodarczym oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 87, poz. 505), która weszła w życie z dniem 17 grudnia 1990 r.

4. W planach zagospodarowania przestrzennego w szczególności:

1) ustala się programy racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi i racjonalnego gospodarowania zasobami gleby,

2) zapewnia się kompleksowe rozwiązywanie problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, składowania i unieszkodliwiania odpadów, urządzania i kształtowania terenów zieleni,

3) zapewnia się ochronę walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,

4)[2)] uwzględnia się potrzeby ochrony powietrza, ochrony przed hałasem i wibracjami oraz przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, a także potrzeby ochrony powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalin.

5. W planach zagospodarowania przestrzennego określa się także sposób zagospodarowania obszarów objętych szkodliwym oddziaływaniem na środowisko, powodowanym działalnością gospodarczą, jeżeli oddziaływanie to nie może być wyeliminowane ani skutecznie ograniczone przez zastosowanie odpowiednich środków technicznych, zmianę technologii lub wyznaczenie stref ochronnych.

Art. 7. 1.[10)] Rozstrzygnięcia organów administracji rządowej i organów gminy nie mogą naruszać wymagań ochrony środowiska, a w szczególności ustaleń planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących ochrony środowiska.

2. Decyzja administracyjna sprzeczna z przepisem ust. 1 jest nieważna.

Art. 8. 1. Rzeczpospolita Polska[1)] rozwija współpracę międzynarodową w sprawach ochrony środowiska.

2. Zawierane przez Rzeczpospolitą Polską[1)] umowy międzynarodowe powinny uwzględniać potrzeby ochrony środowiska.

Rozdział 2

Tworzenie warunków ochrony środowiska

Art. 9. W toku realizacji zadań ochrony środowiska stosuje się, wynikające z aktualnego stanu wiedzy, środki i metody zapewniające maksymalną skuteczność ochrony, określone po rozpoznaniu czynników szkodliwych dla środowiska i stopnia ich szkodliwości.

Art. 10. 1. Szkoły wyższe, placówki naukowe, instytuty naukowo-badawcze oraz jednostki organizacyjne prowadzące działalność naukowo-badawczą uczestniczą w tworzeniu warunków ochrony środowiska w szczególności przez prowadzenie badań naukowych w ścisłym związku z potrzebami ochrony środowiska, podejmowanie badań i doświadczeń dotyczących technologii produkcji i wyrobów przemysłowych nie szkodzących środowisku, współdziałanie w rozwoju postępu technicznego, z uwzględnieniem potrzeb środowiska, popularyzację krajowych i zagranicznych zdobyczy nauki i techniki w dziedzinie ochrony środowiska oraz ich praktycznego zastosowania.

2. Organy i instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowo-badawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z zagadnieniami ochrony środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące tych zagadnień i badania te rozwijać.

Art. 11. 1. Szkoły wszystkich stopni są obowiązane uwzględniać problematykę ochrony środowiska w działalności dydaktyczno-wychowawczej, obejmując ją programami nauczania.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, dotyczy również jednostek prowadzących kursy mające na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników.

Art. 12. Środki masowego przekazu są obowiązane kształtować właściwy stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach.

Dział II

PODSTAWOWE KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA

Rozdział 1

Ochrona powierzchni ziemi oraz kopalin

Art. 13. 1. Powierzchnia ziemi łącznie z glebą i rzeźbą terenu podlega ochronie, polegającej w szczególności na zapobieganiu i przeciwdziałaniu ich niekorzystnym zmianom, a w razie uszkodzenia lub zniszczenia — na przywróceniu do właściwego stanu.

2. Części powierzchni ziemi oraz rzeźba terenu, których ochrona leży w interesie społecznym ze względów naukowych, estetycznych, historyczno-pamiątkowych lub innych, podlegają ochronie przewidzianej w przepisach o ochronie przyrody.

3. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane racjonalnie gospodarować zasobami gleby, zapewniać ochronę jej wartości produkcyjnych i innych niezbędnych do zachowania równowagi przyrodniczej.

4. Grunty rolne wysokiej jakości i grunty leśne nie mogą być przeznaczone na cele nierolnicze i nieleśne, w tym także na cele inwestycyjne.

5. Odstępstwa od zasad określonych w ust. 4 są dopuszczalne jedynie w wypadkach wyjątkowo uzasadnionych, gdy zezwalają na to przepisy szczególne.

6. Szczegółowe zasady ochrony zasobów gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji gruntów określają przepisy szczególne.

Art. 14. Przy zmianie przeznaczenia gruntów rolnych, leśnych i innych uprawnych, zadrzewionych lub zakrzewionych uwzględnia się, oprócz wskazań długookresowego, kompleksowego rachunku ekonomicznego, także inne niż gospodarcze znaczenie gruntów w utrzymaniu równowagi przyrodniczej i kształtowaniu warunków życia.

Art. 15. 1. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne użytkujące grunty są obowiązane zapewnić ochronę gleby przed erozją, niszczeniem mechanicznym oraz zanieczyszczeniem substancjami szkodliwymi, a jeśli prowadzą działalność związaną z użytkowaniem rolniczym lub leśnym — są obowiązane stosować właściwe metody uprawy, w szczególności płodozmiany i nawożenie organiczne niezbędne do zachowania lub stworzenia właściwych warunków rozwoju organizmów i stosunków wodnych w glebie.

2. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące działalność nie związaną z użytkowaniem rolniczym lub

[10)] W brzmieniu ustalonym art. 26 pkt 1 ustawy z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 198), która weszła w życie z dniem 27 maja 1990 r.

leśnym gruntów są obowiązane wykonywać tę działalność w sposób chroniący glebę przed zanieczyszczeniem substancjami szkodliwymi.

3. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące działalność związaną z rolniczym lub leśnym użytkowaniem gruntów stosują środki chemiczne i biologiczne, wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio do gleby, w ilościach i w sposób nie naruszający równowagi przyrodniczej, a zwłaszcza nie powodujący szkodliwego zanieczyszczenia gleby lub wody, niszczenia zwierząt, roślin i ekosystemów albo pogorszenia warunków ich życia lub hodowli.

4.[11] Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Ministrem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa określą, w drodze rozporządzenia, sposób, zakres i warunki stosowania środków, o których mowa w ust. 3, dostosowanych do potrzeb ochrony środowiska.

5. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[12] w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady ochrony powierzchni ziemi.

Art. 16. 1. Złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym również kopalin towarzyszących.

2. Organy administracji państwowej w planach zagospodarowania przestrzennego i w decyzjach w sprawie ustalenia lokalizacji oraz miejsca i warunków realizacji inwestycji na terenach, na których znajdują się złoża kopalin, uwzględniają aktualne i przyszłe potrzeby eksploatacji tych złóż.

Art. 17. 1. Eksploatację złoża kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony oraz przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopalin.

2. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne podejmujące eksploatację złóż kopaliny lub prowadzące tę eksploatację są obowiązane przedsiębrać środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze środowiska.

3. Zasady gospodarowania złożem kopaliny i związanej z eksploatacją złoża ochrony środowiska określają przepisy szczególne.

Rozdział 2

Ochrona wód oraz środowiska morskiego

Art. 18. Wody śródlądowe powierzchniowe i podziemne oraz środowisko morskie podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami, zapobieganiu lub przeciwdziałaniu naruszania równowagi przyrodniczej i wywoływania w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, dla świata roślinnego lub zwierzęcego albo dla gospodarki narodowej.

Art. 19. Jeżeli zamierzone korzystanie z wód śródlądowych lub wód tworzących środowisko morskie może spowodować znaczne przekształcenie środowiska, jednostka organizacyjna podejmująca działalność inwestycyjną lub eksploatacyjną jest obowiązana opracować program przedsięwzięć i zadań niezbędnych do nowego ukształtowania środowiska zapewniającego równowagę przyrodniczą. Działalność zmierzająca do nowego ukształtowania środowiska stanowi część składową przedsięwzięcia związanego z korzystaniem z wód.

Art. 20. 1. Przy przygotowywaniu i wykonywaniu robót melioracyjnych, odwodnień budowlanych oraz innych robót ziemnych zmieniających stosunki wodne jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane stosować środki zapewniające utrzymanie w glebie stosunków wodnych niezbędnych do zachowania równowagi przyrodniczej.

2[13]. Wojewoda ustala warunki prowadzenia robót, o których mowa w ust. 1, podejmowanych na terenach o szczególnych wartościach społeczno-gospodarczych, a zwłaszcza na terenach, na których znajdują się skupienia roślinności o szczególnej wartości z punktu widzenia przyrodniczego lub gospodarczego, terenach o walorach krajobrazowych i ekologicznych, terenach masowych lęgów ptactwa, występowania skupień gatunków chronionych i tarlisk ryb.

Art. 21. Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają szczególnej ochronie, polegającej zwłaszcza na niedopuszczeniu do zanieczyszczenia wód oraz zapobieganiu i przeciwdziałaniu szkodliwym wpływom na obszary ich zasilania.

Art. 22. Przedsięwzięcia gospodarcze wpływające na stan zasobów wodnych na określonym obszarze oraz na stosunki wodne na tym obszarze należy poprzedzić kompleksową ekspertyzą obejmującą skutki realizacji przedsięwzięcia, w tym również na obszarach sąsiednich.

Art. 23. 1.[14] *Terenowy organ administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego*[6] ograniczy lub zakaże używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych ciekach lub zbiornikach wodnych, jeżeli jest to konieczne do utrzymania środowiska we właściwym stanie.

---

[11] W brzmieniu ustalonym przez art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o utworzeniu urzędu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Dz. U. Nr 44, poz. 201), która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 1983 r., przez art. 1 pkt 35 lit. a) i b) ustawy wymienionej w przypisie 2 i art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1989 r. o utworzeniu urzędu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (Dz. U. Nr 73, poz. 434), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1990 r., oraz przez art. 1 pkt 15 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[12] W brzmieniu ustalonym przez art. 46 pkt 1 ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192), która weszła w życie z dniem 1 lipca 1989 r., oraz przez art. 1 pkt 15 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[13] W brzmieniu ustalonym przez art. 33 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 77, poz. 335), która weszła w życie z dniem 30 października 1991 r.

[14] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 2.

1a.[15] Na wodach żeglownych ograniczenia lub zakazy, o których mowa w ust. 1, wprowadza, w drodze rozporządzenia, Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[16] w porozumieniu z Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej[17].

2.[18] Przepis ust. 1 i ust. 1a nie dotyczy używania jednostek pływających związanych z utrzymaniem cieków lub zbiorników wodnych.

Art. 24. Szczegółowe zasady gospodarki wodnej i ochrony wód, a także zasady ochrony środowiska morskiego oraz organy administracji państwowej właściwe w sprawach tej ochrony określają przepisy szczególne.

Rozdział 3

Ochrona powietrza[2]

Art. 25.[2] Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem polega na zapobieganiu przekraczania dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu i ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza ilości tych substancji przez zakłady produkcyjne i usługowe, pojazdy mechaniczne, hałdy, wysypiska i inne źródła zanieczyszczenia.

Art. 26.[2] Zanieczyszczeniem powietrza jest wprowadzanie do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, glebę, wodę lub spowodować inne szkody w środowisku.

Art. 27[2]. Jednostki organizacyjne oraz *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą*[19] są obowiązane stosować metody, technologie i środki techniczne chroniące powietrze przed zanieczyszczeniem oraz w miarę potrzeby występować o wyznaczenie stref ochronnych lub o określenie zasad zagospodarowania obszaru, o którym mowa w art. 6 ust. 5.

Art. 27a.[20] Użytkownicy silników spalinowych są obowiązani do utrzymania tych silników w stanie technicznym zabezpieczającym powietrze przed zanieczyszczeniem ponad wielkości określone w odrębnych przepisach.

Art. 28. 1.[2] Przy podejmowaniu przedsięwzięć, z którymi związane jest wprowadzanie do powietrza substancji zanieczyszczających, uwzględnia się aktualny i przewidywany stan zanieczyszczenia powietrza na danym obszarze, określany przez właściwe organy administracji państwowej.

2.[2] Jednostki organizacyjne oraz *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą*[19] powodującą wprowadzanie do powietrza substancji zanieczyszczających są obowiązane prowadzić pomiary stężeń tych substancji.

Art. 29. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[12] w drodze rozporządzenia określi:

1)[2] dopuszczalne stężenie substancji zanieczyszczających powietrze, zakres i warunki odstępstw od tych stężeń, organy właściwe do orzekania w sprawach odstępstw,

2)[2] zasady ustalania przez terenowe organy administracji państwowej dopuszczalnych do wprowadzenia do powietrza rodzajów i ilości substancji zanieczyszczających,

3) zasady przeprowadzania pomiarów stężeń substancji.

Art. 30. 1.[2] *Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6] ustala w drodze decyzji rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających powietrze, dopuszczone do wprowadzania do powietrza przez jednostkę organizacyjną lub *osobę fizyczną* podejmującą lub *prowadzącą działalność gospodarczą*[19].

2.[2] Stosowanie się do ustaleń decyzji, o której mowa w ust. 1, nie wyłącza ani nie ogranicza odpowiedzialności jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych za szkody powodowane zanieczyszczeniem powietrza.

3.[21] Decyzja ostateczna, o której mowa w ust. 1, może być uchylona lub zmieniona przez organ administracji państwowej, który ją wydał, w razie:

1) zmiany ilości, rodzaju lub warunków odprowadzania substancji zanieczyszczających,

2) zmiany norm i przepisów dotyczących ochrony powietrza,

3) powstania nowych źródeł zanieczyszczeń powietrza.

4.[21] Uchylenie lub zmiana decyzji z przyczyn określonych w ust. 3 pkt 3 może nastąpić za odszkodowaniem.

5.[21] Zakład, który uzyskuje korzyści w związku z uchyleniem lub zmianą decyzji z przyczyn określonych w ust. 3 pkt 3, uczestniczy w kosztach odszkodowania stosownie do uzyskanych korzyści.

Art. 31.1.[22] W razie naruszenia przez jednostkę organizacyjną lub osobę fizyczną ustaleń decyzji, o której

---

[15] Dodany przez art. 1 pkt 2 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[16] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 15 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[17] W brzmieniu ustalonym przez art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 1 grudnia 1989 r. o utworzeniu urzędu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej (Dz. U. Nr 67, poz. 407), która weszła w życie z dniem 16 grudnia 1989 r.

[18] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[19] Wyrazy „osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą", użyte w ustawie w różnych przypadkach, podlegają skreśleniu stosownie do art. 1 pkt 16 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[20] Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 2.

[21] Dodany przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy — Prawo wodne (Dz. U. Nr 39, poz. 222), która weszła w życie z dniem 21 czerwca 1990 r.

[22] W brzmieniu ustalonym przez art. 33 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 13.

mowa w art. 30 ust. 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska, niezależnie od zastosowania innych środków przewidzianych prawem, może wydać decyzję o wstrzymaniu działalności powodującej naruszenie.

2. W wypadkach określonych w ust. 1, na wniosek zainteresowanego organ wymieniony w tym przepisie może ustalić termin do usunięcia naruszenia, a w razie nieusunięcia go w tym terminie — wstrzyma działalność powodującą naruszenie.

Art. 32.[2)] 1.[22a)] W razie szczególnie niekorzystnych warunków lub z innych przyczyn, mogących spowodować przekroczenie dopuszczalnego stężenia zanieczyszczeń powietrza na danym terenie w stopniu stanowiącym bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi — *terenowy organ administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego*[6)] zarządzi na czas oznaczony ograniczenie lub zakaz wprowadzania określonych zanieczyszczeń do powietrza. Organ ten może też ograniczyć lub zakazać używania pojazdów napędzanych silnikami spalinowymi na terenach, na których nastąpiło szkodliwe dla zdrowia ludzi stężenie substancji zanieczyszczających powietrze.

2. Przepis ust. 1 może być stosowany odpowiednio w wypadku stężenia na określonym terenie substancji zanieczyszczających powietrze w stopniu stwarzającym poważne zagrożenie stanu zabytków.

3. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[23)] w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, w drodze rozporządzenia:

1)[2)] określi dopuszczalne do wprowadzania do powietrza rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających, wytwarzanych przez silniki spalinowe,

2) może w razie potrzeby — na określonym obszarze — zakazać używania paliw lub surowców albo stosowania procesów technologicznych powodujących zanieczyszczenie powietrza w stopniu zagrażającym zdrowiu ludzi.

Rozdział 4

Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego

Art. 33. 1. Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego polega na racjonalnym korzystaniu z zasobów świata roślinnego i zwierzęcego, ich odtwarzaniu w sposób zapewniający utrzymanie równowagi przyrodniczej oraz zachowaniu w stanie nienaruszonym zasobów lub ich części, o szczególnej wartości ze względu na potrzeby naukowe lub społeczne.

2. Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego ma na celu:

1) tworzenie warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez roślinność i zwierzęta funkcji biologicznej na rzecz środowiska,

2) zapobieganie lub ograniczanie szkodliwych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby i stan świata roślinnego i zwierzęcego,

3) zapobieganie, pochodzącemu z zewnątrz, zagrożeniu naturalnym kompleksom i tworom przyrody o wyjątkowej wartości dla społeczeństwa i nauki,

4) zapewnienie równowagi przyrodniczej, niezbędnej do zachowania gatunków ginących, ochrony gatunków przed nadmierną eksploatacją i ochrony cennych ekosystemów.

Art. 34. 1. Ochronę świata roślinnego i zwierzęcego zapewnia się w szczególności w planach zagospodarowania przestrzennego przez zabezpieczenie lasów i zadrzewień przed szkodliwym oddziaływaniem zanieczyszczeń środowiska, zakładanie lasów, tworzenie zadrzewień lub skupień roślinności, zwłaszcza gdy jest to konieczne ze względu na potrzebę ochrony gleby i świata zwierzęcego, kształtowanie klimatu oraz inne potrzeby związane z zapewnieniem równowagi przyrodniczej i zaspokojeniem potrzeb ludzi w zakresie wypoczynku.

2. Administracja lasów i inne jednostki organizacyjne działające w dziedzinie gospodarki leśnej oraz właściciele lasów i gruntów leśnych nie stanowiących własności Państwa są obowiązani prowadzić racjonalną gospodarkę leśną, mającą na celu zachowanie równowagi przyrodniczej i właściwej jakości środowiska.

3.[24)] Organy administracji rządowej i organy gminy oraz jednostki organizacyjne i *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą*[19)] są obowiązane chronić lasy przed szkodliwymi wpływami gazów, pyłów i ścieków, powstających w związku z działalnością gospodarczą.

4. (skreślony[25)]).

Art. 35. 1. Zasady ochrony, cennych ze względu na szczególne wartości naukowe lub społeczne albo unikalność lub rzadkość występowania, tworów przyrody oraz obszarów o wyjątkowych naturalnych wartościach przyrodniczych, a także zasobów dziko rosnących roślin i dziko żyjących zwierząt, określają przepisy o ochronie przyrody.

2. Zasady ochrony zwierząt gospodarskich i domowych określają przepisy szczególne.

Art. 36. 1. Ogrody botaniczne i zoologiczne ze względu na ich rolę społeczną, dydaktyczną, wychowawczo-kulturalną, naukową i gospodarczą podlegają ochronie niezbędnej do zapewnienia prawidłowej działalności i rozwoju tych placówek.

2. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[23)] w drodze rozporządzenia określi zasady ochrony ogrodów botanicznych i zoologicznych.

Art. 37. Zabrania się niszczenia roślinności służącej wiązaniu gleby oraz niszczenia roślin i zwierząt przyczyniających się do oczyszczania środowiska, a zwłaszcza wód.

[22a)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 2.

[23)] W brzmieniu ustalonym przez art. 8 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o utworzeniu urzędu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Dz. U. Nr 44, poz. 201), która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 1983 r., przez art. 1 pkt 35 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 2 oraz przez art. 1 pkt 15 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[24)] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 10.

[25)] Przez art. 67 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1992 r.

Rozdział 5

Ochrona walorów krajobrazowych oraz wypoczynkowych środowiska

Art. 38. Walory krajobrazowe środowiska podlegają ochronie, polegającej na ich zachowaniu, kształtowaniu lub odtwarzaniu.

Art. 39. Walory krajobrazowe środowiska, o szczególnej wartości ze względu na potrzeby społeczne, podlegają ochronie, której zasady i formy określają przepisy o ochronie przyrody.

Art. 40. Ochronę walorów krajobrazowych środowiska i wynikające z niej zadania uwzględnia się *w planach społeczno-gospodarczych*[9] oraz w planach zagospodarowania przestrzennego.

Art. 41. *Rada narodowa stopnia wojewódzkiego*[6] może wprowadzić zakazy lub nakazy konieczne do zapewnienia ochrony terenów posiadających walory wypoczynkowe i krajobrazowe przed ich niszczeniem bądź utratą tych walorów.

Rozdział 6

Ochrona zieleni w miastach i wsiach

Art. 42. 1.[26] Organy administracji rządowej, organy gminy i jednostki organizacyjne zapewniają mieszkańcom miast korzystanie z przyrody żywej, przede wszystkim przez tworzenie terenów zieleni miejskiej, łączących się — w miarę możliwości — z terenami zalesionymi.

2. Przez zieleń miejską rozumie się zespoły roślinności, znajdujące się na terenach przeznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego na cele wypoczynkowe, zdrowotne i estetyczne, w szczególności parki, zieleńce, zieleń na ulicach i placach, zieleń izolacyjną, pracownicze ogrody działkowe.

Art. 43. 1. Układ terenów zieleni miejskiej powinien zapewniać właściwe warunki zdrowotne, klimatyczne i wypoczynkowe, niezbędne do zaspokojenia potrzeb mieszkańców miast, związanych z zamieszkaniem, pracą i wypoczynkiem.

2.[27] Przy zmianie przeznaczenia terenu zieleni miejskiej na inne cele stosuje się przepisy dotyczące opracowywania i uchwalania planu zagospodarowania przestrzennego. Zmiana przeznaczenia terenów, na których znajduje się starodrzew, może być dokonana jedynie za zgodą rejonowego organu rządowej administracji ogólnej.

3. Przepis ust. 2 dotyczy również terenów jeszcze nie zagospodarowanych, lecz przeznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego na cele, o których mowa w art. 42 ust. 2.

Art. 44. 1. Na ulicach, placach i drogach publicznych środki chemiczne mogą być stosowane tylko w taki sposób, aby nie szkodziły zieleni miejskiej.

2. Roboty ziemne oraz inne roboty związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, prowadzone w pobliżu drzew albo ich zespołów, mogą być wykonywane wyłącznie w sposób nie szkodzący drzewom.

3. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[23] w drodze rozporządzenia ustala rodzaje środków, jakie mogą być stosowane w miejscach określonych w ust. 1, oraz warunki ich stosowania.

Art. 45. Tereny nie przeznaczone pod zabudowę oraz tereny przewidziane do zagospodarowania w późniejszym terminie, a nie wykorzystane rolniczo, zagospodarowuje się zwłaszcza poprzez zasadzenie na nich roślinności dostosowanej do otoczenia, z uwzględnieniem okresu zagospodarowania, gdy ma ono charakter czasowy.

Art. 46. Przepisy art. 42—45 stosuje się odpowiednio do terenów zieleni na obszarze wsi o zwartej zabudowie.

Art. 47. 1. Tereny na obszarach wsi pokryte drzewostanem o charakterze parkowym, stanowiące własność lub będące w użytkowaniu jednostek gospodarki uspołecznionej, obejmuje się ochroną jako parki wiejskie, jeżeli nie podlegają przepisom o ochronie zabytków.

2. Organ gminy[28]:

1) ustanawia park wiejski, określa jego granice oraz sposób wykonywania ochrony,
2) może uznać za park wiejski tereny, na których znajduje się starodrzew, stanowiące także własność osób fizycznych lub jednostek organizacyjnych nie będących jednostkami gospodarki uspołecznionej; nie dotyczy to terenów zadrzewionych drzewami owocowymi i terenów służących celom kultu religijnego oraz cmentarzy,

3. [29] Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[16] w porozumieniu z Ministrami Kultury i Sztuki oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej[30] w drodze rozporządzenia, określi zasady uznawania terenów zadrzewionych na obszarach wsi za parki wiejskie, ochrony tych parków i zarządzania nimi.

Art. 48. 1. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane utrzymywać we właściwym stanie drzewa i krzewy rosnące na użytkowanych nieruchomościach.

2. Usunięcie drzew i krzewów z terenów nieruchomości może nastąpić za zezwoleniem organu gminy[31]. Organ ten może uzależnić udzielenie zezwolenia od przeniesienia drzew lub krzewów we wskazane przez siebie miejsce, jeżeli takie przeniesienie jest możliwe, albo zastąpienia drzew lub krzewów przewidzianych do usunięcia innymi drzewami lub krzewami.

---

[26] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 10.

[27] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 2 oraz przez art. 6 pkt 7 ustawy wymienionej w przypisie 10.

[28] Zgodnie z art. 4 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 10 — zadanie zlecone gminy.

[29] W brzmieniu ustalonym przez art. 8 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o utworzeniu urzędu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Dz. U. Nr 44, poz. 201), która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 1983 r. oraz przez art. 1 pkt 35 lit. a) i c) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[30] W brzmieniu ustalonym przez art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1989 r. o utworzeniu urzędu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (Dz. U. Nr 73, poz. 434), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1990 r.

[31] Zgodnie z art. 1 pkt 16 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 10 — zadanie własne gminy.

3.[32] Zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków wydaje wojewódzki konserwator zabytków.

4.[32] Przepisów ust. 2 nie stosuje się do:

1) drzew i krzewów w lasach i na gruntach leśnych, których usuwanie regulują odrębne przepisy,
2) drzew i krzewów owocowych,
3) drzew i krzewów, których wiek nie przekracza 5 lat,
4) drzew i krzewów usuwanych z terenów zieleni miejskiej i z parków wiejskich w związku z zabiegami pielęgnacyjnymi.

Rozdział 7

Ochrona środowiska przed hałasem i wibracjami

Art. 49. 1. Ochrona przed hałasem i wibracjami polega na zapobieganiu ich powstawania lub przenikania do środowiska.

2. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne zapewniają ochronę środowiska przed hałasem i wibracjami przez zaniechanie czynności powodujących hałas lub wibracje bądź przez stosowanie odpowiednich środków technicznych zapobiegających powstawaniu albo przenikaniu do środowiska hałasu lub wibracji, a także mających na celu zmniejszenie ich natężenia. W miarę potrzeby należy izolować źródła hałasu lub wibracji w drodze ustanawiania stref ochronnych.

Art. 50. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[12] w drodze rozporządzenia określi:

1) dopuszczalne natężenie hałasu i wibracji w środowisku,
2) obowiązki organów administracji państwowej, jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych, związane z ochroną ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami.

Art. 51. 1. *Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6] ustala stan natężenia hałasu i wibracji w środowisku.

2. Jeżeli hałas lub wibracje w środowisku przekraczają dopuszczalne natężenie, *terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6] określa w drodze decyzji, dla jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych, dopuszczalny poziom hałasu lub wibracji przenikających do środowiska.

2a.[33] Decyzja ostateczna, o której mowa w ust. 2, może być uchylona lub zmieniona przez organ administracji państwowej, który ją wydał, w razie:

1) zmiany rodzaju terenu powodującej podwyższenie lub obniżenie dopuszczalnego równoważnego poziomu dźwięku lub wibracji,
2) zmiany norm i przepisów dotyczących ochrony środowiska przed hałasem i wibracjami,
3) powstania nowych źródeł hałasu lub wibracji przenikających do środowiska.

2b.[33] Uchylenie lub zmiana decyzji z przyczyn określonych w ust. 2a pkt 3 może nastąpić za odszkodowaniem.

2c.[33] Zakład, który uzyskuje korzyści w związku z uchyleniem lub zmianą decyzji z przyczyn określonych w ust. 2a pkt 3, uczestniczy w kosztach odszkodowania stosownie do uzyskanych korzyści.

3.[34] W razie przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu lub wibracji określonego decyzją, o której mowa w ust. 2, wojewódzki inspektor ochrony środowiska może wstrzymać działalność powodującą przekroczenie.

4. W wypadkach określonych w ust. 3, na wniosek zainteresowanego, organ wymieniony w tym przepisie może ustalić termin do usunięcia przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu lub wibracji, a w razie nieusunięcia go w tym terminie — wstrzyma działalność powodującą przekroczenie.

Art. 52. 1. Przebieg oraz rozwiązania techniczne tras komunikacyjnych powinny zapewniać możliwie najmniejsze uciążliwości dla środowiska w zakresie hałasu i wibracji.

2. Organ gminy[35] może ustanawiać ograniczenia co do czasu pracy lub korzystania z urządzeń technicznych oraz środków transportu i komunikacji, stwarzających uciążliwości dla środowiska w zakresie hałasu i wibracji.

Rozdział 8

Ochrona środowiska przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami

Art. 53. Jednostki organizacyjne *oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą*[19], w wyniku której powstają odpady, są obowiązane chronić środowisko przed zanieczyszczeniem, niszczeniem lub innym ujemnym oddziaływaniem tych odpadów oraz postępować w sposób zapewniający ochronę środowiska przed odpadami, uwzględniając w pierwszej kolejności ich gospodarcze wykorzystanie.

Art. 53a.[36] 1. Zakazuje się sprowadzania z zagranicy odpadów niebezpiecznych.

2. Sprowadzenie z zagranicy innych odpadów jest dopuszczalne jedynie za zezwoleniem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, wydanym na wniosek sprowadzającego odpady.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2, może być wydane, jeżeli spełnione zostaną łącznie następujące warunki:

1) odpady przeznaczone są do wtórnego wykorzystania jako surowce w kraju lub za granicą,
2) nie ma na terenie kraju możliwych do pozyskania odpadów nadających się do równorzędnego gospodarczego wykorzystania albo też występują one w niewystarczającej ilości,

---

[32] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[33] Dodany przez art. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 21.

[34] W brzmieniu ustalonym przez art. 33 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 13.

[35] Zgodnie z art. 1 pkt 16 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 10 — zadanie własne gminy.

[36] Dodany przez art. 1 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 2 oraz w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 3.

3) odpady sprowadzane z zagranicy lub sposób ich wykorzystania w kraju nie spowodują zwiększenia zagrożenia dla środowiska przyrodniczego i nie przyczynią się do zwiększenia masy składowanych odpadów.

4. Przed wydaniem zezwolenia, o którym mowa w ust. 2, Główny Inspektor Ochrony Środowiska zasięga opinii właściwego wojewody oraz zainteresowanej gminy.

5. Nieprzedłożenie opinii w terminie 14 dni od daty doręczenia wojewodzie i gminie wystąpienia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska nie wstrzymuje toku postępowania.

6. Opinię, o której mowa w ust. 4, wydaje się w formie postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie.

7. Główny Inspektor Ochrony Środowiska może uzależnić wydanie zezwolenia od przedstawienia przez sprowadzającego odpady z zagranicy ekspertyzy sporządzonej przez biegłego o właściwej specjalności z listy rzeczoznawców Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa co do spełniania warunków określonych w ust. 3.

Art. 53b.[37)] 1. Wywożenie za granicę odpadów niebezpiecznych jest dozwolone wyłącznie za zezwoleniem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

2. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić obowiązek uzyskiwania zezwoleń na wywóz do określonych państw odpadów innych niż niebezpieczne.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może być wydane, jeżeli:

1) wywóz odpadów za granicę ma na celu bezpieczne dla środowiska ich gospodarcze wykorzystanie,

2) właściwe organy państwa przyjmującego odpady niebezpieczne oraz państw, przez których terytoria odpady te będą przewożone, wyrażą zgodę na ich przyjęcie oraz tranzyt.

4. Jeżeli zagospodarowanie wywiezionych z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odpadów nie może być dokonane zgodnie z warunkami kontraktu albo też wywóz nastąpił bez zezwolenia, eksporter obowiązany jest do zabrania tych odpadów.

Art. 53c.[37)] 1. Tranzyt odpadów niebezpiecznych przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymaga zezwolenia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może być wydane, jeżeli właściwe organy państwa przyjmującego odpady niebezpieczne oraz państw, przez których terytoria odpady te będą dalej przewożone, wyrażą zgodę na ich przyjęcie oraz tranzyt.

Art. 53d.[37)] Przewóz odpadów niebezpiecznych jest dokonywany zgodnie z przepisami o transporcie materiałów niebezpiecznych.

Art. 53e.[37)] Główny Inspektor Ochrony Środowiska powiadamia Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz Prezesa Głównego Urzędu Ceł o zezwoleniach wydanych na podstawie art. 53a ust. 2, art. 53b ust. 1 i art. 53c ust. 1.

Art. 53f.[37)] 1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy określi, w drodze rozporządzenia, listę odpadów niebezpiecznych.

[37)] Dodany przez art. 1 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 3.

2. Minister Współpracy Gospodarczej z Zagranicą, w porozumieniu z Ministrem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy określi, w drodze zarządzenia, wzory dokumentów stosowanych w międzynarodowym obrocie odpadami.

Art. 54. 1. Odpady, których nie można wykorzystać gospodarczo, likwiduje się lub unieszkodliwia, gromadzi albo wylewa w miejscach wyznaczonych na ten cel w planach zagospodarowania przestrzennego, w sposób zapewniający ochronę środowiska.

2. Obowiązki wymienione w ust. 1 ciążą na jednostkach organizacyjnych i osobach fizycznych, o których mowa w art. 53.

3. Sposób usuwania i unieszkodliwiania odpadów grożących skażeniem lub zakażeniem i innych szczególnie szkodliwych dla środowiska wymaga uzgodnienia *z terenowym organem administracji państwowej stopnia wojewódzkiego.*[6)]

4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się również do usuwania i likwidacji surowców, produktów i innych materiałów uznanych za nieprzydatne do wykorzystania gospodarczego.

Art. 54a.[37a)] Zabrania się bezzbiornikowego składowania odpadów niebezpiecznych w wyrobiskach górniczych.

Art. 55. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne wytwarzające opakowania oraz inne wyroby, które po wykorzystaniu lub zużyciu zagrażałyby środowisku, są obowiązane określić sposób ich powtórnego wykorzystania, a w razie braku takich możliwości — sposób gromadzenia lub likwidacji zapewniający ochronę środowiska.

Art. 56. Organy gmin[38)] zapewniają warunki organizacyjne i techniczne niezbędne dla ochrony środowiska przed odpadami oraz dbają o utrzymanie porządku i czystości na terenie objętym ich właściwością.

Art. 57. 1. Utrzymanie porządku i czystości polega na usuwaniu z terenów miast i wsi o zwartej zabudowie oraz z poszczególnych nieruchomości odpadów i innych zanieczyszczeń powstających w związku z bytowaniem człowieka i jego działalnością oraz na oczyszczaniu ze śmieci, odpadów, śniegu, lodu i błota ulic, dróg i placów publicznych.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, ciąży na:

1) właścicielach i zarządcach nieruchomości,

2) użytkownikach lokali, nieruchomości oraz obiektów przeznaczonych do celów handlowych, gastronomicznych, magazynowych i innych celów gospodarczych, jak też obiektów przeznaczonych na cele użyteczności publicznej.

3) kierownikach budów — w stosunku do nieruchomości będących terenami budowy.

4) jednostkach organizacyjnych użytkujących tereny służące komunikacji publicznej,

5) *terenowych organach administracji państwowej stopnia podstawowego*[7)] — w stosunku do terenów nie wymienionych w pkt 1—4.

[37a)] Dodany przez art. 133 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96). Ustawa ta wejdzie w życie z dniem 2 września 1994 r.; do tego czasu art. 54a nie obowiązuje.

[38)] Zgodnie z art. 1 pkt 16 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 10 — zadanie własne gminy.

Art. 58. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[12)] w drodze rozporządzenia określi:

1) szczegółowe zadania terenowych organów administracji państwowej w sprawach ochrony środowiska przed odpadami i przed innymi zanieczyszczeniami,
2) szczegółowe obowiązki jednostek organizacyjnych i osób fizycznych, wynikające z art. 53—55 i 57,
3) zasady odpłatnego lub nieodpłatnego utrzymania porządku i czystości przez komunalne przedsiębiorstwa (zakłady) oczyszczania,
4)[39)] zasady kwalifikacji odpadów według ich realnej szkodliwości.

Rozdział 9

Ochrona przed promieniowaniem

Art. 59. Substancje promieniotwórcze i urządzenia wytwarzające szkodliwe promieniowanie mogą być używane wyłącznie pod warunkiem zapewnienia należytej ochrony przed ich szkodliwym oddziaływaniem na ludzi i środowisko.

Art. 60. 1. Jednostki organizacyjne, które wytwarzają, używają, przemieszczają lub przechowują substancje promieniotwórcze albo używają urządzeń wytwarzających promieniowanie szkodliwe dla ludzi i środowiska, są obowiązane stosować środki zabezpieczające przed oddziaływaniem źródeł promieniowania.

2. Obiekty budowlane, w których jest prowadzona działalność związana z wykorzystywaniem substancji promieniotwórczych lub stosowaniem urządzeń wytwarzających promieniowanie szkodliwe dla ludzi i środowiska, projektuje się, buduje, eksploatuje i likwiduje w sposób nie stwarzający zagrożenia dla ludzi i środowiska. Obiekty te w miarę potrzeby otacza się strefami ochronnymi, o których mowa w art. 71 ust. 1.

Art. 61.[40)] Gospodarcze wykorzystywanie odpadów przemysłowych zawierających substancje promieniotwórcze następuje na podstawie decyzji wojewody, wydanej po porozumieniu z organem właściwym w sprawach ochrony radiologicznej i Państwową Inspekcją Sanitarną.

Art. 62. Jednostki organizacyjne, które wykorzystują substancje promieniotwórcze lub stosują urządzenia wytwarzające promieniowanie szkodliwe dla ludzi i środowiska, są obowiązane prowadzić pomiary natężeń promieniowania przenikającego do środowiska.

Art. 63. 1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[12)] w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy ochrony przed promieniowaniem jonizującym, której zasady określają przepisy szczególne.

3.[41)] Jeżeli z oceny rozwiązań projektowych inwestycji urządzeń wytwarzających elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, w zakresie oddziaływania projektowanego obiektu na środowisko, wynika, że mimo zastosowania odpowiednich rozwiązań technicznych na obszarach objętych inwestycją i przylegających do niej będą występowały pola elektromagnetyczne o wartościach natężeń lub gęstościach strumienia energii wyższych niż dolne wartości graniczne zgodne z przepisem ust. 1, i jeżeli równocześnie za podjęciem takiej działalności przemawia realizacja celów publicznych, to dla takiej inwestycji wojewoda ustanawia strefy ochronne.

Dział III

WYKONYWANIE OCHRONY ŚRODOWISKA

Rozdział 1

Obowiązki jednostek organizacyjnych i osób fizycznych

Art. 64. 1. Jednostki organizacyjne *i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą*[19)] są obowiązane zapewniać ochronę środowiska oraz eliminować lub ograniczać uciążliwości szkodliwe dla środowiska.

2. Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne prowadzące albo zamierzające podjąć działalność, która może być szkodliwa dla środowiska, są obowiązane zastosować środki zapewniające jego ochronę.

Art. 65. Osoby fizyczne są obowiązane przestrzegać wymagań ochrony środowiska również, jeżeli korzystają ze środowiska w celach innych niż gospodarcze, a zwłaszcza w celach turystycznych lub wypoczynkowych.

Art. 66.[42)] Organy administracji rządowej i organy gminy oraz jednostki organizacyjne *i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą*[19)] są obowiązane zapewniać ochronę środowiska w szczególności przez:

1) rozmieszczanie środków produkcji w sposób najmniej szkodliwy dla środowiska,
2) zapewnianie w przygotowywanej lub prowadzonej działalności gospodarczej wymaganej ochrony elementów przyrodniczych lub ich części oraz przywracanie ich do właściwego stanu, jeżeli w wyniku działalności gospodarczej utraciły swą wartość użytkową,
3) dbałość o walory krajobrazowe środowiska,
4) stosowanie w działalności gospodarczej technologii i rozwiązań technicznych stwarzających jak najmniejsze zagrożenie lub uciążliwości dla środowiska, a w szczególności technologii małoodpadowych i bezodpadowych,
5) budowę lub instalowanie oraz sprawne funkcjonowanie i eksploatację urządzeń chroniących środowisko.
6) instalowanie aparatury kontrolno-pomiarowej oraz prowadzenie niezbędnych pomiarów,
7) uwzględnianie wymagań ochrony środowiska w projektowanych, konstruowanych i wytwarzanych maszynach, urządzeniach technicznych i innych wyrobach,
8) gospodarcze wykorzystanie odpadów i ścieków albo skuteczne ich unieszkodliwianie lub likwidację,

---

39) Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 21.

40) W brzmieniu ustalonym przez art. 33 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 13.

41) Dodany przez art. 1 pkt 6 ustawy wymienionej w przypisie 3.

42) W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 10.

9) wykorzystanie osiągnięć naukowych i technicznych, stosowanie środków ekonomicznych, prawnych i organizacyjnych w celu ochrony środowiska.

Art. 67. 1. Pracownicy jednostek organizacyjnych są obowiązani postępować w sposób zapewniający przestrzeganie wymagań ochrony środowiska.

2. Kierownik jednostki organizacyjnej jest obowiązany organizować pracę w sposób zapewniający ochronę środowiska, a w szczególności:

1) zapewniać przestrzeganie przepisów o ochronie środowiska,
2) zapewniać funkcjonowanie urządzeń chroniących środowisko,
3) zapewniać usuwanie przyczyn zagrożenia lub naruszenia środowiska,
4) powierzać funkcje związane z zapewnieniem ochrony środowiska osobom posiadającym odpowiednie przygotowanie zawodowe.

Rozdział 2

Ochrona środowiska w działalności inwestycyjnej

Art 68. 1. Inwestor, projektant i wykonawca robót, każdy w swoim zakresie zadań, są obowiązani:

1) uwzględniać w działalności inwestycyjnej wymagania ochrony środowiska,
2) zapewniać stosowanie w budownictwie, zwłaszcza mieszkaniowym i budownictwie użyteczności publicznej — materiałów i elementów budowlanych skutecznie chroniących użytkowników obiektów budowlanych przed hasłem i wibracjami, a także przed innym szkodliwym oddziaływaniem na zdrowie ludzkie.

2. Inwestor i projektant przy przygotowywaniu inwestycji o charakterze gospodarczym są obowiązani stosować procesy technologiczne najmniej uciążliwe dla środowiska oraz racjonalnie rozwiązać problemy postępowania z odpadami i ściekami, w szczególności gospodarczego ich wykorzystania.

3.[43)] Terenowy organ administracji państwowej ustalający lokalizację inwestycji oraz organ orzekający o wywłaszczeniu nieruchomości, a także inwestor i projektant są obowiązani zapewnić oszczędne korzystanie z terenu potrzebnego dla podejmowanej inwestycji.

4. Nowo zbudowany lub zmodernizowany obiekt budowlany lub zespół obiektów nie może być oddany do użytku, jeżeli nie wykonano wymaganych przepisami lub przewidzianych w ramach danej inwestycji urządzeń chroniących środowisko.

5.[43)] Rozwiązania projektowe inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska podlegają ocenie rzeczoznawcy wskazanego przez *terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6)] w zakresie oddziaływania tych inwestycji na środowisko oraz uzgodnieniu z tym organem. Wyrażenie zgody następuje w formie decyzji.

Art. 69. 1. Przy lokalizacji inwestycji uwzględnia się wymagania ochrony środowiska wynikające z planów zagospodarowania przestrzennego i przepisów o ochronie środowiska.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może określić obszary wymagające szczególnej ochrony, na których lokalizowane inwestycje lub przedsięwzięcia budowlane wpływające niekorzystnie na środowisko wymagają zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[23)].

3.[44)] Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, specjalne wymagania dla inwestycji lokalizowanych na obszarach szczególnej ochrony środowiska.

Art. 70. 1.[45)] *Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6)] może decyzją zobowiązać inwestora, a także właściciela lub zarządcę obiektu budowlanego albo zespołu obiektów, do przedstawienia, sporządzonej przez biegłego z listy rzeczoznawców Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, oceny oddziaływania inwestycji lub obiektu budowlanego albo zespołu obiektów na środowisko.

2.[46)] Koszty oceny, o której mowa w ust. 1, ponosi inwestor, właściciel lub zarządca obiektu budowlanego lub zespołu obiektów.

3.[46)] W razie nieprzedłożenia w wyznaczonym terminie żądanej oceny jej wykonanie może być zlecone na koszt zobowiązanego.

4. (skreślony[47)]).

5.[48)] Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[16)] określi warunki, jakim powinna odpowiadać ocena oddziaływania inwestycji, obiektu budowlanego lub zespołu obiektów na środowisko oraz rozwiązań projektowych inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska, o których mowa w art. 68 ust. 5.

Art. 70a.[49)] 1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa określi, w drodze rozporządzenia, kwalifikacje, jakim powinien odpowiadać biegły z listy rzeczoznawców, oraz tryb ich stwierdzania i koszty postępowania w tych sprawach.

2. Listę rzeczoznawców prowadzi Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

Rozdział 3

Ograniczenia w korzystaniu ze środowiska

Art. 71. 1.[50)] W wypadku gdy mimo zastosowania odpowiednich rozwiązań technicznych nie mogą być wyeliminowane lub ograniczone szkodliwe oddziaływania na środowisko, powodowane działalnością wykonywaną w obiekcie budowlanym albo na terenie nieruchomości, jeżeli równocześnie za utrzymaniem takiej działalności przemawia interes społeczny, dla tego obiektu lub nieruchomości może być ustanowiona strefa ochronna.

---

43) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 2.

44) Dodany przez art. 1 pkt 7 ustawy wymienionej w przypisie 3.

45) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 10 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 2 i przez art. 1 pkt 8 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3.

46) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 10 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 2.

47) Przez art. 1 pkt 8 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 3.

48) Dodany przez art. 1 pkt 10 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 2.

49) Dodany przez art. 1 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 3.

50) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 11 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 2.

2. (skreślony[51]).

3.[52] O potrzebie ustanowienia strefy ochronnej rozstrzyga, w formie decyzji, *terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6], określając, w razie jej ustanowienia, obszar strefy oraz warunki jej zagospodarowania i użytkowania.

3a.[53] Decyzja ostateczna, o której mowa w ust. 3, może być uchylona lub zmieniona przez organ administracji państwowej, który ją wydał, w razie:

1) zmiany rodzaju lub zasięgu szkodliwego oddziaływania na środowisko,

2) ustania przyczyn ustanowienia strefy ochronnej.

4.[54] Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia określi tryb i warunki ustanawiania, zagospodarowania i użytkowania stref ochronnych.

5.[55] Przepis ust. 4 nie dotyczy stref, których zasady tworzenia i zagospodarowania określają przepisy szczególne.

Art. 72. Przy wprowadzaniu, przewidzianej przepisami o ochronie środowiska, ochrony zasobów przyrody żywej, niektórych tworów przyrody lub obszarów o cennych walorach krajobrazowych określa się zasady korzystania z nich oraz niezbędne zakazy i nakazy dostosowane do przedmiotu ochrony i jej zakresu, umożliwiające zachowanie chronionych wartości przyrodniczych lub krajobrazowych.

Art. 73. 1. Zabrania się:

1) budowy lub rozbudowy obiektów wpływających szkodliwie na środowisko na obszarach, które wymagają szczególnej ochrony, jak: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary krajobrazu chronionego, obszary uzdrowisk, miejscowości turystyczno-wypoczynkowe, obszary, na których znajdują się źródła zaopatrzenia w wodę miast, wsi lub zespołów jednostek osadniczych,

2) budowy lub rozbudowy, w granicach administracyjnych miast oraz w obrębie zwartej zabudowy wsi, zakładów produkcyjnych albo usługowych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia ludzkiego,

3) wznoszenia w pobliżu morza, jezior, innych zbiorników wodnych, rzek i kanałów, krajobrazowych punktów widokowych lub na terenach o szczególnych walorach krajobrazowych obiektów budowlanych naruszających walory krajobrazowe środowiska, uniemożliwiających do nich dostęp albo utrudniających lub uniemożliwiających zwierzętom dziko żyjącym dostęp do wód.

2. Napowietrzne i podziemne linie kablowe oraz linie komunikacyjne i inne urządzenia liniowe przeprowadza się i wykonuje w sposób zapewniający zachowanie walorów krajobrazowych środowiska oraz ochronę przed szkodliwymi uciążliwościami dla środowiska.

3.[56] Ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, o których mowa w ust. 1 i 2, uwzględnia się w planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji.

[51] Przez art. 1 pkt 4 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 21.

[52] Dodany przez art. 1 pkt 11 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[53] Dodany przez art. 1 pkt 4 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 21.

[54] Dodany przez art. 1 pkt 11 lit. d) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[55] Zgodnie z numeracją i w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 11 lit. e) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[56] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 12 ustawy wymienionej w przypisie 2.

Rozdział 4

Maszyny i inne urządzenia techniczne

Art. 74. 1. Konstruktorzy, projektanci i producenci maszyn i innych urządzeń technicznych, w tym środków komunikacji i transportu, są obowiązani zapewnić, aby maszyny i inne urządzenia techniczne odpowiadały wymaganiom ochrony środowiska.

2. Maszyny i inne urządzenia techniczne, o których mowa w ust. 1, przed dopuszczeniem do produkcji poddaje się ocenie co do zgodności z wymaganiami ochrony środowiska.

3. Oceny, o której mowa w ust. 2, dokonują jednostki powołane do oceny jakościowej bądź do podejmowania decyzji o dopuszczeniu do produkcji lub do obrotu albo do użytkowania lub eksploatacji.

4. Maszyny i inne urządzenia techniczne, o których mowa w ust. 1, nie mogą być wprowadzane do produkcji ani też kierowane do obrotu oraz przeznaczane do użytkowania lub innego wykorzystania, jeżeli nie spełniają ustalonych wymagań ochrony środowiska.

Art. 75. 1. Producenci maszyn i innych urządzeń technicznych, które przy niewłaściwym używaniu lub stosowaniu mogłyby zagrozić środowisku, są obowiązani dołączyć do nich pouczenia co do sposobu ich używania lub stosowania ze względu na potrzeby ochrony środowiska.

2. Producenci maszyn i innych urządzeń technicznych, w których w drodze konstrukcyjnej nie można zapewnić wymagań ochrony środowiska, są obowiązani wyposażyć je w odpowiednie zabezpieczenia chroniące środowisko. Jeżeli jednak użycie zabezpieczenia jest zależne od warunków występujących przy eksploatacji lub użytkowaniu, obowiązek zabezpieczenia ciąży również na użytkowniku, który ponadto jest odpowiedzialny za prawidłowe jego stosowanie.

3. Producenci maszyn i innych urządzeń technicznych są obowiązani:

1) dokonywać bieżąco analizy ich rozwiązań konstrukcyjnych co do możliwości wyeliminowania lub zmniejszenia stopnia szkodliwości dla środowiska,

2) zaopatrzyć je, jeżeli podlegają ocenie, o której mowa w art. 74 ust. 2 i 3, w świadectwa stwierdzające spełnienie ustalonych wymagań ochrony środowiska.

4. Użytkownicy maszyn i innych urządzeń technicznych są obowiązani przeprowadzać ich okresowe kontrole co do spełniania przez nie wymagań ochrony środowiska.

5. Zabrania się używania maszyn i innych urządzeń technicznych, nie spełniających ustalonych wymagań ochrony środowiska.

Art. 76. 1. Organ gminy[57] może nakazać użytkownikowi maszyny lub innego urządzenia technicznego wykonanie w określonym czasie odpowiednich czynności zmierzających do ograniczenia ich uciążliwości dla środowiska.

2. W wypadku niezastosowania się użytkownika maszyny lub innego urządzenia technicznego do ustaleń, o których mowa w ust. 1, organ gminy[57a] może nakazać unieruchomienie maszyny lub innego urządzenia technicznego, powodujących uciążliwości dla środowiska.

[57] Zgodnie z art. 1 pkt 16 lit. d) ustawy wymienionej w przypisie 10 — zadanie własne gminy.

[57a] Zgodnie z art. 2 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 10 — zadanie własne gminy.

Art. 77. Maszyny i inne urządzenia techniczne importowane powinny odpowiadać wymaganiom ochrony środowiska, określonym polskimi przepisami prawnymi i normami.

Art. 78. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[23)] występuje do właściwego ministra, innego organu lub organizacji z wnioskiem o wstrzymanie produkcji albo importu maszyn i innych urządzeń szkodliwych dla zdrowia ludzi lub powodujących szkodliwe uciążliwości dla środowiska, produkowanych albo importowanych przez podległą lub nadzorowaną jednostkę organizacyjną.

Art. 79.[58)] 1. Przepisy art. 74—78 stosuje się odpowiednio do produkcji i dostaw paliw, surowców oraz wyrobów nie będących maszynami i innymi urządzeniami technicznymi.

2. Minister Przemysłu i Handlu[59)] w drodze rozporządzenia może określić szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać, ze względu na potrzebę ochrony zdrowia ludzi i środowiska, paliwa, surowce oraz wyroby nie będące maszynami i innymi urządzeniami technicznymi.

Dział IV

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SKUTKI NARUSZENIA STANU ŚRODOWISKA

Art. 80. Jednostka organizacyjna oraz osoba fizyczna ponosi przewidzianą prawem cywilnym odpowiedzialność za szkody wynikające z działań lub zaniechań wpływających szkodliwie na środowisko.

Art. 81. 1. Właściciel lub posiadacz nieruchomości, z której korzystanie jest połączone z uciążliwościami powodowanymi naruszeniem przepisów o ochronie środowiska, może wystąpić do sądu z roszczeniem o zaniechanie takiego naruszenia przeciwko jednostce organizacyjnej lub osobie fizycznej dopuszczającej się naruszenia.

2. Kierownik jednostki organizacyjnej oraz inny jej pracownik, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych spowodował naruszenie stanu środowiska pociągające za sobą powstanie szkody, ponosi odpowiedzialność na zasadach określonych w przepisach prawnych.

Art. 82. 1. Jednostka organizacyjna oraz osoba fizyczna, wykonująca działalność gospodarczą wpływającą szkodliwie na środowisko, jest obowiązana podejmować działania mające na celu usunięcie przyczyn szkodliwego oddziaływania na środowisko lub zagrożenia i przywrócenie środowiska do stanu właściwego.

2. *Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6)] może ustalać w drodze decyzji zakres i sposób wykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę interes społeczny, istniejący stan zniszczenia lub zagrożenia środowiska oraz faktyczne możliwości wykonania obowiązku.

3.[60)] W razie braku możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, *terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6)] zobowiąże jednostkę organizacyjną lub osobę fizyczną wykonującą działalność gospodarczą do uiszczenia na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej kwoty pieniężnej odpowiadającej wysokości szkód wynikłych z naruszenia stanu środowiska.

Art. 83.[61)] 1. Jeżeli wykonywanie określonej działalności pogarsza stan środowiska, a w szczególności zagraża życiu lub zdrowiu ludzi, wojewódzki inspektor ochrony środowiska podejmie decyzję nakazującą wstrzymanie takiej działalności do czasu zainstalowania urządzeń lub wykonania innych czynności zabezpieczających środowisko.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, jest natychmiast wykonalna.

3. Podjęcie wstrzymanej działalności może nastąpić za zgodą wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska po stwierdzeniu, że dokonano czynności zabezpieczających środowisko przed stanem określonym w ust. 1.

Art. 84. 1. Właściciel nieruchomości położonej w strefie ochronnej (art. 71 ust. 1) lub na obszarze objętym ochroną, o której mowa w art. 72, albo na terenach zieleni miejskiej lub w obrębie parku wiejskiego może żądać wykupu lub zamiany nieruchomości na inną, jeżeli korzystanie z niej w sposób dotychczasowy byłoby związane z istotnymi ograniczeniami lub utrudnieniami.

2.[62)] W sprawach wykupu lub zamiany nieruchomości, o której mowa w ust. 1, właściwy jest *terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw gospodarki gruntami i wywłaszczania nieruchomości stopnia podstawowego*[63)]. Cenę wykupu ustala się i wypłaca według zasad określonych w przepisach o wywłaszczaniu nieruchomości. Koszty nabycia lub zamiany nieruchomości ponosi jednostka organizacyjna określona *przez terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw gospodarki gruntami i wywłaszczania nieruchomości stopnia podstawowego*[63)].

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w wypadku oddalenia przez sąd powództwa o zaniechanie naruszenia środowiska (art. 81 ust. 1) oraz do użytkownika wieczystego nieruchomości.

[58)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 13 ustawy wymienionej w przypisie 2.

[59)] W brzmieniu ustalonym przez art. 46 pkt 3 ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192), która weszła w życie z dniem 1 lipca 1989 r., oraz przez art. 7 ustawy z dnia 28 czerwca 1991 r. o utworzeniu urzędu Ministra Przemysłu i Handlu (Dz. U. Nr 66, poz. 286), która weszła w życie z dniem 29 lipca 1991 r.

[60)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 14 ustawy wymienionej w przypisie 2.

[61)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 15 ustawy wymienionej w przypisie 2 oraz przez art. 33 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 13.

[62)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 16 ustawy wymienionej w przypisie 2.

[63)] Obecnie kierownik urzędu rejonowego stosownie do art. 53 ust. 2 ustawy wymienionej w przypisie 6 lub organ gminy stosownie do art. 3 ust. 3 ustawy wymienionej w przypisie 7.

Art. 85. Jednostka gospodarki uspołecznionej, będąca właścicielem lub użytkownikiem nieruchomości położonej na obszarach, o których mowa w art. 84 ust. 1, może żądać przekazania innej nieruchomości na zasadach określonych w odrębnych przepisach, jeżeli korzystanie z nieruchomości w sposób dotychczasowy byłoby związane z istotnymi ograniczeniami lub utrudnieniami.

Dział V

ŚRODKI EKONOMICZNE OCHRONY ŚRODOWISKA

Rozdział 1

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i za wprowadzanie w nim zmian[64)]

Art. 86.[65)] 1. Jednostki organizacyjne ponoszą opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian.

2. Opłaty pobiera się za:

1) wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza,
2) składowanie odpadów,
3) usuwanie drzew lub krzewów.

3. Opłaty, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, nalicza i pobiera wojewoda, a opłaty wymienione w ust. 2 pkt 3 — organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu.

Art. 86a.[66)] 1. Opłaty za wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza i składowanie odpadów ustala się w zależności od ich rodzaju i ilości.

2. Jeżeli odpady ulegają zmieszaniu w procesach technologicznych w miejscu ich powstania lub przy usuwaniu do środowiska, w procesie transportu lub w wyniku nieselektywnego składowania, za podstawę wyliczenia opłat przyjmuje się rodzaj odpadów, za który jednostkowa stawka opłaty jest najwyższa.

3. Opłatę za usunięcie drzew ustala się w zależności od obwodu pnia, rodzaju lub gatunku (odmiany) drzewa, a krzewów — w zależności od powierzchni porośniętej krzewami.

Art. 86b.[67)] 1. Jednostki organizacyjne są zobowiązane bez wezwania przedstawić wojewodzie, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, wykaz zawierający dane o rodzaju i ilości zanieczyszczeń objętych opłatami, wprowadzonych w ubiegłym roku kalendarzowym do powietrza, a w odniesieniu do odpadów — dane o rodzaju, ilości i miejscu składowania (wylewania), dotyczące ubiegłego roku kalendarzowego.

2. Wojewoda może żądać złożenia wykazu, o którym mowa w ust. 1, w celu naliczenia opłaty kwartalnej do dnia 15 każdego miesiąca po upływie każdego kwartału.

3. Jeżeli jednostki organizacyjne nie przedstawią wykazu, o którym mowa w ust. 1 i 2, albo przedstawią wykaz nasuwający zastrzeżenia, wojewoda wymierza opłaty na podstawie ustaleń dokonanych we własnym zakresie.

4. Ustaleń, o których mowa w ust. 3, dokonuje się w szczególności na podstawie:

1) ciągłych pomiarów emisji zanieczyszczeń,
2) wskaźników emisji zanieczyszczeń,
3) innych danych technologicznych i technicznych.

5. Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian pobiera się, z zastrzeżeniem ust. 6, według stawek obowiązujących w dniu korzystania ze środowiska lub wprowadzenia w nim zmian.

6. W razie niezłożenia wykazu w terminach, o których mowa w ust. 1 lub 2, wojewoda ustalając opłaty stosuje stawki obowiązujące w dniu wszczęcia postępowania.

7. Jednostki organizacyjne nie posiadające decyzji, o której mowa w art. 30, ponoszą opłatę za wprowadzenie zanieczyszczeń do powietrza podwyższoną o 100%.

Art. 86c.[67)] 1. Opłatę za usunięcie drzew lub krzewów ustala się przy udzielaniu zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów. We wniosku o zezwolenie należy określić dane dotyczące gatunku drzewa, obwodu jego pnia, przeznaczenia terenu, na którym rośnie drzewo, oraz przyczynę i termin zamierzonego usunięcia drzewa. We wniosku o zezwolenie na usunięcie krzewów należy określić termin i przyczynę zamierzonego ich usunięcia oraz wielkość powierzchni, z której krzewy zostaną usunięte.

2. Opłatę, o której mowa w ust. 1, pobiera się na podstawie informacji, przedstawionej przez posiadającego zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów, złożonej w okresie jednego miesiąca po upływie terminu, w którym miało nastąpić ich usunięcie. W przypadku niezłożenia informacji w tym terminie, opłatę pobiera się za liczbę drzew, na które zostało wydane zezwolenie.

3. Organ właściwy do ustalenia opłaty odracza jednostce organizacyjnej na okres dwóch lat termin uiszczenia opłaty za usunięcie drzew, jeżeli zezwolenie przewiduje możliwość przeniesienia drzew w inne miejsce.

4. Jeżeli przeniesione drzewa zachowały żywotność po terminie dwóch lat od dnia ich przesadzenia lub nie zachowały żywotności na skutek siły wyższej lub klęski suszy, organ właściwy do ustalenia opłaty umorzy należność z tytułu ustalonej opłaty za usunięcie drzew lub krzewów.

Art. 86d[67)]. 1. Nie pobiera się opłat za usuwanie drzew:

1) na których usunięcie nie jest wymagane zezwolenie,
2) na których usunięcie osoba fizyczna uzyskała zezwolenie,
3) jeżeli usunięcie było związane z wykonywaniem i utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych w zakresie niezbędnym do wykonania i utrzymania tych urządzeń, po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem przyrody,
4) jeżeli usunięcie jest związane z odnową i zabiegami pielęgnacyjnymi drzew:
   a) będących pomnikami przyrody,
   b) znajdujących się na terenach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków oraz na terenach uznawanych za rezerwat przyrody — poza obszarami lasów,

---

[64)] Tytuł w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 17 ustawy wymienionej w przypisie 2.

[65)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 10 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[66)] Dodany przez art. 1 pkt 19 ustawy wymienionej w przypisie 2 i w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 10 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[67)] Dodany przez art. 1 pkt 11 ustawy wymienionej w przypisie 3.

5) które zagrażają bezpieczeństwu ludzi lub mienia w istniejących obiektach budowlanych albo bezpieczeństwu żeglugi,

6) spowodowane modernizacją dróg publicznych i linii kolejowych oraz zagrażających bezpieczeństwu ruchu kolejowego i drogowego,

7) z międzywala i wałów przeciwpowodziowych, a także nie obwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwa powodzi oraz z koryta rzek przez jednostki organizacyjne zobowiązane do utrzymania rzek i wałów przeciwpowodziowych, po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem przyrody,

8) które posadzono tymczasowo na terenach przeznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego na cele nie przewidujące zadrzewień lub zakrzewień,

9) obumarłych.

2. Przepisy ust. 1 pkt 1—3 i 5—8 stosuje się odpowiednio do usuwania krzewów.

Art. 86e.[67)] 1. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza, rodzaje składowanych odpadów oraz rodzaje i gatunki (odmiany) drzew, za które pobiera się opłaty, i jednostkowe stawki opłat.

2. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, podwyższyć wysokość opłat w przypadkach:

1) gdy gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian odbywa się na obszarach szczególnej ochrony środowiska,

2) gdy drzewa lub krzewy usuwa się z terenów ochrony uzdrowiskowej, terenów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków oraz terenów zieleni miejskiej

— nie więcej niż o 100%.

3. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, współczynniki różnicujące opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i dokonywanie w nim zmian.

Art. 86f.[67)] 1. Nie można wydać decyzji w sprawie ustalenia opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym korzystano ze środowiska lub dokonano w nim zmian, upłynęło 5 lat.

2. Ustalonej opłaty nie pobiera się po upływie 5 lat od dnia, w którym decyzja o ustaleniu opłaty stała się ostateczna.

Art. 86g.[67)] 1. Termin płatności opłaty wynosi 14 dni od dnia, w którym decyzja ustalająca jej wysokość stała się ostateczna.

2. W razie nieterminowego uiszczenia opłaty pobiera się odsetki za zwłokę w wysokości odsetek pobieranych za nieterminowe regulowanie zobowiązań podatkowych.

3. Opłaty nie uiszczone w terminie, o którym mowa w ust. 1, podlegają wraz z odsetkami za zwłokę przymusowemu ściągnięciu w trybie określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Rozdział 2[68)]

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Art. 87.[68)] 1. Tworzy się Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwany dalej „Narodowym Funduszem", wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwane dalej „wojewódzkimi funduszami", oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwane dalej „gminnymi funduszami".

2. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze posiadają osobowość prawną.

Art. 87a.[68)] Środki Narodowego Funduszu, wojewódzkich funduszy i gminnych funduszy służą finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Art. 87b.[68)] 1. Dochodami Narodowego Funduszu, wojewódzkich funduszy oraz gminnych funduszy są wpływy z tytułu opłat i kar pieniężnych wymierzonych i pobieranych na podstawie ustawy i odrębnych przepisów.

2.[68a)] Dochodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat i kar, o których mowa w art. 84, 85 i 128 ustawy — Prawo geologiczne i górnicze. Dochody te przeznacza się na finansowanie prac geologicznych oraz potrzeb górnictwa służących zmniejszeniu uciążliwości dla środowiska wydobywania kopalin. W szczególności do potrzeb górnictwa zalicza się zadania polegające na:

1) ujmowaniu, oczyszczaniu, uzdatnianiu wód kopalnianych,

2) stosowaniu zamkniętych obiegów wody technologicznej,

3) zapobieganiu i likwidacji skażeń wód podziemnych,

4) wdrażaniu nowych technologii wydobycia kopalin i ich przeróbki,

5) zagospodarowaniu odpadów pozostałych po robotach górniczych oraz procesach wzbogacania kopalin,

6) odsiarczaniu kopalin energetycznych,

7) usuwaniu szkód w środowisku wywołanych nieprzewidzianymi zjawiskami zachodzącymi w górotworze,

8) ustalaniu najmniej uciążliwych dla środowiska metod likwidacji zakładów górniczych,

9) hodowli nowych odmian i produkcji roślin niezbędnych do rekultywacji hałd i terenów zdewastowanych przez przemysł.

3. Dochodami Narodowego Funduszu, wojewódzkich funduszy oraz gminnych funduszy mogą być wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dobrowolne wpłaty zakładów pracy, dobrowolne wpłaty, zapisy i darowizny osób fizycznych i prawnych oraz świadczenia rzeczowe i środki pochodzące z fundacji.

4. Organ właściwy do wymierzenia kar lub pobrania opłat, o których mowa w ust. 1, przekazuje dochody do dnia 15 każdego miesiąca na rachunek Narodowego Funduszu, wojewódzkich funduszy oraz gminnych funduszy.

[68)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 12 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[68a)] W brzmieniu ustalonym przez art. 133 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 37a. Ustawa ta wejdzie w życie z dniem 2 września 1994 r. Do tego czasu obowiązuje art. 87b ust. 2 zdanie pierwsze w następującym brzmieniu:

„2. Dochodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych w wysokości określonej w prawie górniczym i w prawie geologicznym".

5. Wpływy za składowanie odpadów stanowią w 50% dochód gminnego funduszu gminy, na której obszarze składowane są te odpady. Dochodami gminnych funduszy jest także całość wpływów z tytułu kar i opłat z terenu danej gminy za usuwanie drzew lub krzewów, a także 10% wpływów z opłat i kar za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska i dokonywania w nim zmian oraz szczególnego korzystania z wód i z urządzeń wodnych.

6. Pozostałe środki, po dokonaniu podziału, o którym mowa w ust. 5, stanowią, z zastrzeżeniem ust. 7, w 40% dochód Narodowego Funduszu oraz 60% wojewódzkiego funduszu.

7. Wpływy z tytułu opłat i kar za zasolenie wód powierzchniowych przez kopalnie węgla kamiennego oraz z tytułu emisji tlenków azotu do powietrza — w całości stanowią dochód Narodowego Funduszu.

8. Wpływy z tytułu opłat i kar za zasolenie wód powierzchniowych przez kopalnie węgla kamiennego są przeznaczane na rozwiązanie problemu zasalania wód, a wpływy z tytułu opłat i kar za emisję do powietrza dwutlenku siarki oraz tlenków azotu — na ograniczenie emisji tych gazów i na wspomaganie produkcji urządzeń służących do tego celu.

Art. 87c.[68)] Dochodami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy mogą być także:

1) dochody z tytułu udziału Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy w spółkach,
2) środki z tytułu emisji obligacji, zaciągania kredytów i udzielania oprocentowanych pożyczek na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, z oprocentowania rachunków bankowych oraz zyski z finansowanych przedsięwzięć,
3) inne wpłaty i środki z innych funduszy,
4) inne dochody określone przez Radę Ministrów.

Art. 88.[68)] Środki gminnych funduszy przeznacza się na:

1) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych,
2) wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych stanu środowiska,
3) realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej,
4) urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków wiejskich,
5) realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem oraz ze składowaniem odpadów,
6) inne cele służące ochronie środowiska w gminie, ustalone przez radę gminy.

Art. 88a.[68)] Do zadań wojewódzkich funduszy należy wspomaganie działalności określonej w art. 88 pkt 1—5, a ponadto dofinansowywanie:

1) działań na rzecz ochrony przyrody, w szczególności lasów,
2) działań polegających na zapobieganiu i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska,
3) badań naukowych i upowszechniania ich wyników oraz postępu technicznego w ochronie środowiska i gospodarce wodnej,
4) opracowań i wdrażania nowych technik i technologii, w szczególności dotyczących ścieków, paliw i spalin, utylizacji odpadów, ograniczania hałasu, promieniowania oraz zużycia wody,
5) profilaktyki zdrowotnej dzieci na obszarach szczególnej ochrony środowiska, na których występują przekroczenia norm zanieczyszczeń środowiska,
6) innych zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, ustalonych w planach działalności wojewódzkich funduszy.

Art. 88b.[68)] Do zadań Narodowego Funduszu należy wspomaganie działalności w sferze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z celami określonymi w art. 88 pkt 1—5 i art. 88a, a ponadto polegającej na:

1) rozwoju przemysłu produkcji urządzeń mechanicznych i aparatury kontrolno-pomiarowej, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej,
2) rozwoju specjalistycznego potencjału wykonawczego do realizacji inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
3) rozwoju sieci stacji pomiarowych, laboratoriów i ośrodków przetwarzania informacji, służących badaniu jakości środowiska,
4) realizacji kompleksowych programów badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych oraz programów edukacji ekologicznej,
5) pierwszym wyposażeniu nowo tworzonych przedsiębiorstw, nowych działów lub wydziałów w istniejących przedsiębiorstwach i jednostkach badawczych,
6) realizacji innych zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, ustalonych w planie działalności Narodowego Funduszu.

Art. 88c.[68)] 1. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mogą przeznaczać posiadane środki na:

1) udzielanie oprocentowanych pożyczek,
2) przyznawanie dotacji, szczególnie w przypadku realizacji większych zadań o zasięgu przekraczającym obszar jednego województwa,
3) zakładanie spółek mających siedzibę w kraju i za granicą oraz wnoszenie udziałów do spółek już działających,
4) emitowanie obligacji własnych oraz nabywanie obligacji i akcji jednostek gospodarczych,
5) zakup środków dewizowych,
6) wynagrodzenia i nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, nie związaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.

1a.[68b)] Środki pochodzące z opłat i kar, o których mowa w art. 83, 84 i 128 ustawy — Prawo geologiczne i górnicze, przeznacza się na finansowanie zadań określonych w art. 87b ust. 2 w formie dotacji. Przeznaczenie środków na finansowanie prac geologicznych wymaga zasięgnięcia opinii Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, a na finansowanie potrzeb górnictwa — opinii Ministra Przemysłu i Handlu oraz Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

2. Pożyczki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, mogą być częściowo lub całkowicie umarzane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów.

3. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mogą dysponować rachunkami środków dewizowych.

Art. 88d.[68)] 1. Organami Narodowego Funduszu jest Rada Nadzorcza i Zarząd.

[68b)] Dodany przez art. 133 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 37a. Ustawa ta wejdzie w życie z dniem 2 września 1994 r.; do tego czasu art. 88c ust. 1a nie obowiązuje.

2. Techniczno-organizacyjną obsługę Rady Nadzorczej i Zarządu sprawuje biuro Narodowego Funduszu.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do wojewódzkich funduszy.

Art. 88e.[68)] 1. Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu liczy od 15 do 23 osób, a rady nadzorcze wojewódzkich funduszy — od 7 do 9 osób.

2. Skład i strukturę Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu ustala Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

3. W skład rad nadzorczych wojewódzkich funduszy wchodzą:

1) przedstawiciel wojewody,
2) przewodniczący komisji ochrony środowiska sejmiku samorządowego,
3) przewodniczący wojewódzkiej komisji ochrony przyrody,
4) przedstawiciel Narodowego Funduszu, wyznaczony przez Radę,
5) do dwóch ekspertów z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyznaczonych przez wojewodę,
6) do dwóch ekspertów wyznaczonych przez sejmik samorządowy,
7) delegowany przez sejmik samorządowy przedstawiciel pozarządowych organizacji ekologicznych.

4. Do zadań Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i rad nadzorczych wojewódzkich funduszy należy odpowiednio:

1) ustalanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
2) uchwalanie, w oparciu o politykę ekologiczną państwa, planów działalności wojewódzkich funduszy oraz list przedsięwzięć priorytetowych do 30 listopada każdego roku,
3) uchwalanie, w oparciu o politykę ekologiczną państwa i listy przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy, planu działalności i listy priorytetowych przedsięwzięć Narodowego Funduszu do dnia 31 stycznia każdego roku,
4) ustalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji,
5) ustalanie wysokości kwoty, której udzielenie w formie dotacji lub pożyczki musi zostać poprzedzone publicznym przetargiem,
6) zatwierdzanie wniosków zarządu w sprawach emisji obligacji własnych oraz nabywania obligacji i akcji jednostek gospodarczych, zaciągania kredytów i pożyczek, wnoszenia udziałów do spółek, a także zatwierdzanie wniosków o udzielenie pożyczek i dotacji, których wartość jednostkowa przekracza:
   a) w przypadku pożyczki lub dotacji z Narodowego Funduszu — 5 mld zł,
   b) w przypadku pożyczki lub dotacji z wojewódzkiego funduszu — 0,5% dochodów uzyskanych przez ten fundusz w roku poprzednim,
7) zatwierdzanie rocznych sprawozdań zarządu z działalności i bilansu Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
8) ustalanie zasad wynagradzania członków Zarządu i pracowników biura Narodowego Funduszu oraz członków zarządów i pracowników biur wojewódzkich funduszy,
9) kontrola działalności Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów wojewódzkich funduszy,
10) składanie w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku kalendarzowego sprawozdań:
   a) z działalności Narodowego Funduszu — Ministrowi Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa,
   b) z działalności wojewódzkich funduszy — właściwemu wojewodzie.

5. Wynagrodzenie dla członków Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu za udział w pracach Rady ustala Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, a dla członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy — właściwy wojewoda.

Art. 88f.[68)] 1. Zarząd stanowią prezes i jego zastępcy, powoływani i odwoływani:

1) w Narodowym Funduszu — przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, na wniosek Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu,
2) w wojewódzkich funduszach — przez właściwego wojewodę na wniosek rady nadzorczej wojewódzkiego funduszu.

2. Prezes Zarządu reprezentuje Narodowy Fundusz na zewnątrz, dokonując wszystkich czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Narodowego Funduszu. Zasadę tę stosuje się odpowiednio do prezesów zarządów wojewódzkich funduszy.

3. Do zadań Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów wojewódzkich funduszy należy odpowiednio:

1) opracowywanie projektów planów działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, w tym projektów corocznych list przedsięwzięć priorytetowych,
2) dokonywanie wyboru przedsięwzięć do finansowania ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
3) gospodarowanie środkami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
4) kontrolowanie wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
5) opracowywanie analiz i ocen ekologicznej efektywności funkcjonowania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
6) składanie Radzie Nadzorczej Narodowego Funduszu i radom nadzorczym wojewódzkich funduszy sprawozdań z działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy,
7) zatrudnianie pracowników biura Narodowego Funduszu i biur wojewódzkich funduszy.

4. Do dokonywania czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, oprócz prezesa zarządu, są upoważnione dwie osoby działające łącznie spośród:

1) pozostałych członków zarządów,
2) pełnomocników powołanych przez prezesa zarządu, działających w granicach ich umocowania.

Informacji o składzie Zarządu Narodowego Funduszu udziela Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, a o składzie zarządów wojewódzkich funduszy — właściwy wojewoda.

5. Dokonanie przez osoby wymienione w ust. 4 czynności prawnej w zakresie praw i obowiązków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy bez zachowania trybu określonego w art. 88e ust. 4 pkt 4 nie powoduje nieważności tej czynności prawnej w stosunku do osób trzecich.

Art. 88g.[68] 1. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze tworzą fundusz statutowy i fundusz rezerwowy oraz mogą tworzyć inne fundusze.

2. Na fundusz statutowy składają się w szczególności wartość netto środków trwałych, wartości niematerialne i prawne oraz środki pieniężne zgromadzone z dochodów, o których mowa w art. 87b.

3. Fundusz rezerwowy tworzy się z części zysku pochodzącego z operacji finansowych, udziałów, akcji i zakupionych obligacji.

4. Koszty działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy pokrywane są z dochodów uzyskiwanych z oprocentowania pożyczek, dochodów od wniesionych udziałów i z zysku z przedsięwzięć finansowanych przez Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze.

5. Roczne bilanse Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy podlegają weryfikacji przez właściwe urzędy skarbowe.

6. Dochody z działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy zwalnia się z podatku dochodowego.

Art. 88h.[68] 1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa składa Radzie Ministrów, nie później niż do dnia 31 maja, coroczne informacje o działalności Narodowego Funduszu.

2. Wojewodowie składają Ministrowi Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, nie później niż do dnia 30 kwietnia, coroczne informacje o działalności wojewódzkich funduszy.

3. Burmistrzowie i wójtowie co roku przedstawiają do zatwierdzenia radzie gminy zestawienie przychodów i wydatków gminnego funduszu.

4. Zarząd Narodowego Funduszu zamieszcza corocznie informacje z działalności Narodowego Funduszu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski".

5. Zarządy wojewódzkich funduszy corocznie zamieszczają informacje o działalności tych funduszy w dziennikach urzędowych województw.

6. Burmistrzowie i wójtowie zatwierdzone zestawienie przychodów i wydatków gminnego funduszu ogłaszają w ogólnie dostępnym miejscu, w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.

Dział VI

ORGANIZACJA OCHRONY ŚRODOWISKA

Rozdział 1

Organy ochrony środowiska

Art. 89. 1. Właściwi ministrowie zapewnią warunki niezbędne do realizacji przepisów o ochronie środowiska przez podległe im oraz nadzorowane jednostki organizacyjne.

2. Nadzór i kontrolę nad wykonywaniem zadań w dziedzinie ochrony środowiska przez organizacje spółdzielcze i społeczne sprawują:

1) związki spółdzielni[69] — w stosunku do zrzeszonych w nich spółdzielni,

2) zarządy główne organizacji społecznych — w stosunku do podporządkowanych im jednostek organizacyjnych i zrzeszonych w nich organizacji.

Art. 90. 1.[70] Organy administracji rządowej i organy gminy zapewniają warunki niezbędne do realizacji przepisów o ochronie środowiska na terenie objętym właściwością tych organów oraz przez podległe im i nadzorowane jednostki organizacyjne.

2.[71] Terenowe organy administracji rządowej określają programy ochrony środowiska.

Art. 91.[72] Organy administracji rządowej i organy gminy sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska na terenie objętym właściwością tych organów.

Art. 92. 1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[23] koordynuje działalność organów administracji państwowej, organizacji spółdzielczych i społecznych w dziedzinie ochrony środowiska oraz sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ustawy, udziela wyjaśnień w sprawie ich właściwego stosowania, a także ocenia stan środowiska i zachodzące w nim zmiany.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi szczegółowe zasady i tryb wykonywania koordynacji, o której mowa w ust. 1.

Art. 93. Ministrowie wydają, należące do ich właściwości, przepisy dotyczące ochrony środowiska w porozumieniu z Ministrem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[23].

Art. 94. (skreślony[73]).

Art. 95. (skreślony[73]).

Art. 96. (skreślony[73]).

Art. 97. 1.[74] Tworzy się Państwową Radę Ochrony Środowiska jako organ doradczy i opiniodawczy Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawach ochrony środowiska.

2.[74] Do zakresu działania Państwowej Rady Ochrony Środowiska należy przygotowywanie dla Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa opinii w sprawach ochrony środowiska oraz przedstawianie temu organowi propozycji i wniosków zmierzających do tworzenia warunków ochrony środowiska oraz do zachowania lub poprawy jego stanu.

---

[69] Związki spółdzielni przeszły w stan likwidacji stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 1990 r. o zmianach w organizacji i działalności spółdzielczości (Dz. U. Nr 6, poz. 36).

[70] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 10.

[71] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 6 ustawy wymienionej w przypisie 10.

[72] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 7 ustawy wymienionej w przypisie 10.

[73] Przez art. 33 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 13.

[74] W brzmieniu ustalonym przez art. 8 ustawy z dnia 23 października 1987 r. o zmianach w zakresie działania niektórych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej (Dz. U. Nr 33, poz. 180), która weszła w życie z dniem 24 października 1987 r., i przez art. 1 pkt 15 ustawy wymienionej w przypisie 3.

3.[74] Przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Środowiska i jej członków powołuje Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

4. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[12] w drodze rozporządzenia określi organizację, szczegółowe zasady i zakres działania Państwowej Rady Ochrony Środowiska.

Art. 98. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi zasady współdziałania w zakresie ochrony środowiska terenowych organów administracji państwowej z innymi organami i jednostkami organizacyjnymi.

Rozdział 2

Udział samorządu mieszkańców miast i wsi[75], samorządu pracowniczego oraz związków zawodowych i innych organizacji społecznych w tworzeniu warunków ochrony środowiska[76]

Art. 99. 1.[77] Organy sołectwa lub dzielnicy, samorząd pracowniczy oraz związki zawodowe i inne organizacje społeczne zainteresowane ochroną środowiska ze względu na przedmiot swego działania mogą podejmować działalność sprzyjającą ochronie środowiska i zmierzającą do urzeczywistnienia prawa obywateli do korzystania z jego wartości, polegającą w szczególności na:

1) kształtowaniu właściwego stosunku do środowiska, szerzeniu zrozumienia celów ochrony środowiska oraz propagowaniu spraw ochrony środowiska i poczynań zmierzających do zapewnienia tej ochrony,
2) inicjowaniu i podejmowaniu społecznych działań dotyczących ochrony środowiska,
3) inicjowaniu i podejmowaniu działań dotyczących właściwego stosunku do zwierząt i innych składników przyrody żywej,
4) zgłaszaniu wniosków mających na celu ochronę środowiska w działalności inwestycyjnej i eksploatacyjnej oraz zmierzających do poprawy jego stanu,
5) współdziałaniu z jednostkami gospodarki uspołecznionej w opracowaniu i realizacji programów i planów działania zmierzających do poprawy stanu środowiska,
6) zwiększaniu społecznego wpływu na działalność zakładów pracy w celu zapewnienia optymalnej efektywności poczynań na rzecz ochrony środowiska,
7) organizowaniu spotkań mających na celu rozszerzenie zainteresowania problematyką ochrony środowiska,
8) wykonywaniu innych uprawnień przewidzianych w ustawie.

2. Organom samorządu mieszkańców miast i wsi[75] oraz związkom zawodowym i innym organizacjom społecznym może być powierzone sprawowanie funkcji społecznych organów ochrony środowiska, wykonywanej we współdziałaniu z terenowymi organami administracji państwowej i Państwową Inspekcją Ochrony Środowiska.

3. (skreślony[78]).

4.[79] Samorządy pracownicze i związki zawodowe mogą powoływać zakładowe komisje ochrony środowiska oraz społecznych inspektorów ochrony środowiska w celu organizowania i przeprowadzania społecznej kontroli ochrony środowiska przez zakłady pracy.

Art. 99a.[80] 1. *Wojewódzkie rady narodowe*[6] mogą utworzyć Społeczną Straż Ochrony Środowiska.

2. Członków Społecznej Straży Ochrony Środowiska powołuje *wojewódzka rada narodowa*[6] spośród przedstawicieli organizacji społecznych zainteresowanych ochroną środowiska oraz obywateli zainteresowanych podjęciem aktywnego działania na rzecz środowiska.

3.[81] Zadaniem Społecznej Straży Ochrony Środowiska jest współdziałanie z Państwową Inspekcją Ochrony Środowiska oraz z organami administracji rządowej i organami gminy w zakresie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska.

4. Społeczna Straż Ochrony Środowiska działa na podstawie regulaminu uchwalonego przez *wojewódzką radę narodową*[6].

Art. 100. 1. Organizacje, o których mowa w art. 99 ust. 1, mogą występować do właściwych organów administracji państwowej o zastosowanie środków zmierzających do usunięcia zagrożenia środowiska, jak też występować do sądu z roszczeniem o zaniechanie naruszenia środowiska na określonym terenie i przywrócenie stanu poprzedniego lub naprawienie zaistniałych w związku z tym szkód oraz o zakazanie lub ograniczenie działalności zagrażającej środowisku.

2.[82] Organy administracji państwowej decydujące o lokalizacji oraz o wyznaczeniu miejsca realizacji inwestycji budowlanych, przed wydaniem decyzji dotyczącej inwestycji o dużym wpływie na środowisko, informują o przygotowywanych przedsięwzięciach organizacje społeczne właściwe ze względu na przedmiot swego działania; organizacje te w określonym terminie, nie dłuższym niż 30 dni, mogą zgłosić swe wnioski i zastrzeżenia.

3. Właściwy organ administracji państwowej rozpatrzy zgłoszone wnioski i zastrzeżenia oraz zawiadomi o sposobie ich załatwienia organizacje społeczne, które zgłosiły wnioski i zastrzeżenia.

---

[75] Samorząd mieszkańców miast i wsi działał w dotychczasowym systemie do dnia 31 grudnia 1990 r. stosownie do art. 28 i 29 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. — Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191); po tym terminie rady gmin mogą tworzyć jednostki pomocnicze: sołectwa i dzielnice zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95)

[76] Tytuł rozdziału w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 22 ustawy wymienionej w przypisie 2.

[77] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 23 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 2 oraz przez art. 26 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 10.

[78] Przez art. 1 pkt 23 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[79] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 23 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[80] Dodany przez art. 1 pkt 24 ustawy wymienionej w przypisie 2.

[81] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 10.

[82] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 25 ustawy wymienionej w przypisie 2.

Art. 101.[83] Organy administracji rządowej i organy gminy udzielają pomocy organizacjom społecznym w ich działalności w dziedzinie ochrony środowiska.

Art. 102.[84] Organy gminy mogą powierzać jednostkom organizacyjnym lub osobom fizycznym, na ich wniosek lub za ich zgodą, funkcje społecznych opiekunów środowiska, określając każdorazowo przedmiot i zakres powierzonych im zadań.

Art. 103. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może określić:

1) zasady współdziałania organów administracji państwowej ze związkami zawodowymi i innymi organizacjami społecznymi w sprawach ochrony środowiska,
2) zasady sprawowania funkcji społecznych organów ochrony środowiska przez związki zawodowe i inne organizacje społeczne,
3) zasady powierzania oraz sposób pełnienia funkcji społecznych opiekunów środowiska,
4) (skreślony[85]).

Rozdział 3

Nadzwyczajne zagrożenie środowiska

Art. 104. 1.[86] W razie nadzwyczajnego zagrożenia środowiska wojewoda podejmie działanie i stosuje środki niezbędne do usunięcia zagrożenia i jego skutków, określając w szczególności związane z tym obowiązki terenowych organów administracji rządowej, organów gminy i jednostek organizacyjnych.

2. Przez nadzwyczajne zagrożenie środowiska rozumie się zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska.

Art. 105. 1.[87] Jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są obowiązane bezzwłocznie zawiadomić terenowy organ administracji rządowej i organ gminy lub najbliższy organ Policji[88] o wystąpieniu nadzwyczajnego zagrożenia środowiska.

2.[89] Terenowe organy administracji rządowej i organy gminy, na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach w celu zwalczania klęsk żywiołowych, mogą wprowadzić obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych dla celów zorganizowanej akcji społecznej na rzecz ochrony nadzwyczajnie zagrożonego środowiska.

3. Jeżeli nadzwyczajne zagrożenie środowiska swoim zasięgiem przekracza granice jednego województwa lub zagrożenie to może spowodować szczególnie poważne skutki dla ludzi lub środowiska albo dla gospodarki narodowej, działania i środki niezbędne do usunięcia zagrożenia i jego skutków podejmuje Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[23] w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami; w takim wypadku Ministrowi temu przysługują uprawnienia, o których mowa w ust. 2 i w art. 104 ust. 1.

Dział VII

PRZEPISY KARNE I KARY PIENIĘŻNE ZA NARUSZENIE WYMAGAŃ OCHRONY ŚRODOWISKA[90]

Art. 106. 1.[91] Kto wbrew przepisom i ciążącemu na nim obowiązkowi:

1) nie przeprowadza wymaganych pomiarów (art. 28 ust. 2 i art. 62),
2) przy przygotowywaniu i wykonywaniu robót ziemnych, zmieniających stosunki wodne, nie stosuje środków niezbędnych do zachowania równowagi przyrodniczej (art. 20 ust. 1) albo narusza warunki prowadzenia robót, o których mowa w art. 20 ust. 2,
3) nie przestrzega zakazów wprowadzonych na podstawie art. 32, narusza zakazy lub nakazy mające na celu ochronę walorów wypoczynkowych i krajobrazowych określonego terenu (art. 41) albo narusza obowiązujące zasady postępowania ustalone w akcie o uznaniu określonego terenu za park wiejski (art. 47) bądź też narusza zakaz pogarszania warunków korzystania ze środowiska (art. 73),
4) niszczy roślinność służącą wiązaniu gleby albo rośliny lub zwierzęta przyczyniające się do oczyszczania środowiska (art. 37), stosuje środki chemiczne, wykonuje roboty ziemne lub korzysta ze sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych w sposób powodujący uszkodzenie drzew (art. 44),
5) nie przestrzega wymagań ochrony środowiska przed odpadami lub nieprzydatnymi do gospodarczego wykorzystania surowcami, produktami i innymi materiałami albo zużytymi opakowaniami i wyrobami (art. 53—55),
6) nie przestrzega obowiązków związanych z zapewnieniem ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska (art. 59—62),
7) nie uwzględnia wymagań ochrony środowiska w projektowanych, konstruowanych lub wytwarzanych maszynach i innych urządzeniach technicznych (art. 74 ust. 1), kieruje do produkcji i obrotu maszyny lub inne urządzenia techniczne bez poddania ich wymaganej ocenie co do zgodności z wymaganiami ochrony środowiska (art. 74 ust. 2 i 3), nie wyposaża maszyny lub innego urządzenia technicznego w zabezpieczenia chroniące środowisko albo nie przeprowadza wymaganych okresowych kontroli (art. 75 ust. 2 i 4),

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny albo karze nagany.

2.[92] Jeżeli działania lub zaniechania określone w ust. 1 spowodowały niebezpieczeństwo znacznego pogorszenia warunków korzystania ze środowiska lub powstania innych szkodliwych dla tego środowiska następstw, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności do roku, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 107. 1.[93] Kto narusza obowiązek ochrony środowiska i powoduje chociażby nieumyślnie zanieczyszczenie wody, powietrza lub powierzchni ziemi tak, że może to narazić na niebezpieczeństwo życie lub zdrowie ludzkie, spowodować w znacznych rozmiarach zniszczenia w świecie roślinnym lub zwierzęcym albo wyrządzić poważne szkody gospodarcze,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie,

podlega karze pozbawienia wolności do roku, ograniczenia wolności albo grzywny.

---

[83] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 10.
[84] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 10 ustawy wymienionej w przypisie 10.
[85] Przez art. 1 pkt 26 ustawy wymienionej w przypisie 2.
[86] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 11 ustawy wymienionej w przypisie 10.
[87] W brzmieniu ustalonym przez art. 26 pkt 12 ustawy wymienionej w przypisie 10.
[88] Zgodnie z art. 153 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr. 30, poz. 179)
[89] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 28 ustawy wymienionej w przypisie 2 oraz przez art. 26 pkt 13 ustawy wymienionej w przypisie 10.
[90] Tytuł działu w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 29 ustawy wymienionej w przypisie 2.
[91] Numeracja ustalona przez art. 1 pkt 30 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 2.
[92] Dodany przez art. 1 pkt 30 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 2.
[93] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 31 i 36 ustawy wymienionej w przypisie 2.

3. Jeżeli następstwem czynu określonego w ust. 1 jest śmierć, ciężkie uszkodzenie ciała lub ciężki rozstrój zdrowia człowieka,

sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art. 108. 1.[2)] Kto wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie utrzymuje we właściwym stanie lub nie eksploatuje urządzeń zabezpieczających wody, powietrze lub ziemię przed zanieczyszczeniem,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Tej samej karze podlega, kto wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie utrzymuje we właściwym stanie lub nie eksploatuje urządzeń zabezpieczających przed szkodliwymi uciążliwościami dla środowiska w postaci hałasu, wibracji lub promieniowania albo służących do unieszkodliwiania odpadów, a także kto dopuszcza do oddania do eksploatacji obiektu budowlanego lub zespołu obiektów bez jednoczesnego uruchomienia wymaganych urządzeń chroniących środowisko.

Art. 108a.[94)] 1. Kto wbrew przepisom ustawy sprowadza na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odpady niebezpieczne

— podlega karze pozbawienia wolności do lat 5 i grzywny.

2. Kto bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom wywozi z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odpady niebezpieczne lub odpady, o których mowa w art. 53b ust. 2

— podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 i grzywny.

3. Kto sprowadza bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odpady inne niż niebezpieczne

— podlega karze pozbawienia wolności do lat 3, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 109. 1. Kto narusza przepisy o obowiązku ochrony gruntów rolnych wysokiej jakości i gruntów leśnych albo nie dokłada należytej staranności w zapewnieniu oszczędnego wykorzystywania gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne albo nie dokonuje wymaganej rekultywacji takich gruntów,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Kto przejmuje grunt rolny lub leśny na cele nierolnicze lub nieleśne bez zgody właściwego organu,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 110. 1.[95)] Za naruszanie przez jednostki organizacyjne wymagań ochrony środowiska, polegające na:

1) przekroczeniu co do rodzaju lub ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzenia do powietrza, określonych decyzją właściwego organu,
2) przekroczeniu dopuszczalnego poziomu hałasu, określonego decyzją właściwego organu,
3) gromadzeniu lub wylewaniu odpadów w nie przeznaczonych na ten cel miejscach lub niezgodnie z warunkami określonymi decyzją właściwego organu,

wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza karę pieniężną.

1a. (skreślony[96)]).

1b.[97)] Za naruszanie przez jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne wymagań ochrony środowiska, polegające na:

1) zniszczeniu terenów zieleni lub drzew i krzewów, powodowanym niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności,
2) usuwaniu drzew i krzewów bez wymaganego zezwolenia

— karę pieniężną wymierza organ gminy.

2.[98)] Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi wysokość, zasady i tryb nakładania kar pieniężnych, o których mowa w ust. 1 i 1b.

2a.[99)] Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, współczynniki różnicujące wysokość kar wymierzanych za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska.

3. (skreślony[100)]).

3a.[101)] Kary ustalane na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów, o których mowa w ust. 2, nie uiszczone w wyznaczonym terminie, podlegają z odsetkami za zwłokę przymusowemu ściągnięciu w trybie określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

4.[102)] W jednostkach gospodarki uspołecznionej, działających według zasad rozrachunku gospodarczego, kary pieniężne, o których mowa w ust. 1 i 1b, obciążają wyniki ekonomiczne jednostki.

Art. 110a.[103)] 1. Nie można wydać decyzji w sprawie wymierzenia kary, o której mowa w art. 110 ust. 1 i 1b, jeżeli od dnia, w którym stwierdzono naruszenie wymagań ochrony środowiska, upłynęło 5 lat.

2. Wymierzonej kary nie pobiera się po upływie 5 lat od dnia, w którym decyzja ustalająca jej wysokość stała się ostateczna, lub, w razie odroczenia terminu płatności kary, po upływie 5 lat od upływu okresu odroczenia.

3. W razie rozłożenia kary na raty, bieg terminu, o którym mowa w ust. 2, rozpoczyna się od dnia płatności ostatniej raty.

Art. 110b.[103)] 1. Termin płatności kary wynosi 14 dni od dnia, w którym decyzja ustalająca jej wysokość stała się ostateczna.

2. W razie nieterminowego uiszczenia kary, są pobierane odsetki za zwłokę w wysokości odsetek pobieranych za nieterminowe regulowanie zobowiązań podatkowych.

Art. 110c.[103)] 1. Termin płatności kar wymierzonych na podstawie art. 110 ust. 1, na wniosek ukaranej jednostki organizacyjnej, może być odroczony lub kara może być rozłożona na raty na okres nie dłuższy niż 5 lat.

[94)] Dodany przez art. 1 pkt 32 ustawy wymienionej w przypisie 2 i w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 13 ustawy wymienionej w przypisie 3.

[95)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 33 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 2 oraz przez art. 33 pkt 5 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 13.

[96)] Dodany przez art. 1 pkt 33 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 2, a następnie skreślony przez art. 33 pkt 5 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 13.

[97)] Dodany przez art. 1 pkt 33 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 2 i w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 16 lit. e) ustawy wymienionej w przypisie 10 i przez art. 1 pkt 14 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 3.

[98)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 33 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[99)] Dodany przez art. 1 pkt 14 lit b) ustawy wymienionej w przypisie 3.

[100)] Przez art. 1 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 21.

[101)] Dodany przez art. 1 pkt 33 lit. e) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[102)] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 33 lit. f) ustawy wymienionej w przypisie 2.

[103)] Dodany przez art. 1 pkt 34 ustawy wymienionej w przypisie 2.

2. Decyzja o odroczeniu terminu płatności może być podjęta w razie stwierdzenia, że ukarana jednostka organizacyjna realizuje inwestycje, których wykonanie i oddanie do użytku w okresie nie dłuższym niż 5 lat zapewni usunięcie przyczyn wymierzenia tej kary.

3. Decyzja o rozłożeniu kary na raty może być podjęta w razie stwierdzenia, że zapłata w całości wymierzonej kary, w terminie określonym w art. 110b ust. 1, znacznie ograniczy lub uniemożliwi dalsze prowadzenie działalności gospodarczej, a w szczególności kontynuację przedsięwzięć, których wykonanie zapewni usunięcie przyczyn wymierzenia tej kary.

4.[104)] Decyzje w sprawach określonych w ust. 2 i 3 podejmuje wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

5. Wniosek o odroczenie terminu płatności lub rozłożenie kary na raty może być złożony w ciągu 14 dni od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu kary stała się ostateczna.

6. Karę, której termin płatności został odroczony, podwyższa się o 50% i pobiera niezwłocznie po upływie okresu odroczenia, jeżeli inwestycje, o których mowa w ust. 2, nie zostały wykonane i oddane do użytku w tym okresie.

7. Karę, której termin płatności został odroczony, zmniejsza się o kwotę środków własnych wydatkowanych na zrealizowane inwestycje, o których mowa w ust. 2.

Dział VIII

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Art. 111. 1. W razie zbiegu przepisów ustawy oraz innych przepisów o ochronie środowiska, obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy ustawy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do odpowiedzialności za wykroczenia i odpowiedzialności karnej przewidzianej w art. 106—109.

Art. 112. 1. Właściwe terenowe organy administracji państwowej, w okresie dwóch lat od wejścia w życie ustawy, spowodują dostosowanie obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego do przepisów ustawy.

2. Przewidziane w prawie budowlanym decyzje administracyjne w sprawie ustalenia miejsca i warunków realizacji inwestycji budowlanych, zatwierdzenia planów realizacyjnych oraz pozwolenia na budowę, wydane przed dniem wejścia w życie ustawy, a dotyczące inwestycji, do których realizacji nie przystąpiono, mogą być w uzasadnionych wypadkach uzupełnione przez właściwe w tych sprawach terenowe organy administracji państwowej warunkami i wymaganiami wynikającymi z ustawy.

Art. 113. 1.[2)] Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne prowadzące działalność powodującą zanieczyszczenie powietrza, dla których do dnia wejścia w życie ustawy nie zostały ustalone rodzaje i ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzania do powietrza, są obowiązane w okresie jednego roku od wejścia w życie ustawy przedłożyć właściwym *terenowym organom administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6)] określone przez nich dane i materiały niezbędne do wydania decyzji ustalających rodzaje i ilości substancji dopuszczalnych do wprowadzania do powietrza.

2. *Terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego*[6)] wydając decyzje, o których mowa w ust. 1, mogą przewidzieć w nich odstępstwa od przepisów, ustalone na okres niezbędny do wykonania odpowiednich urządzeń chroniących powietrze przed zanieczyszczeniem. Okres ten nie może być dłuższy niż 5 lat.

Art. 113a. (pominięty[105)]).

Art. 114. 1. Jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne eksploatujące urządzenia powodujące hałas lub wibracje przekraczające dopuszczalne ich natężenie zastosują, w okresie dwóch lat od wejścia w życie ustawy, dostępne środki eliminujące albo ograniczające hałas lub wibracje do dopuszczalnego poziomu. W uzasadnionych wypadkach *terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego*[7)] termin ten może przedłużyć.

2. Właściwi ministrowie zapewnią wprowadzenie odpowiednich zmian w konstrukcji lub zasadach działania urządzeń, w których, w celu ograniczenia hałasu lub wibracji do dopuszczalnego poziomu, wprowadzenie takich zmian jest niezbędne.

3. Zmiany w konstrukcji lub zasadach działania urządzeń, o których mowa w ust. 2, powinny być wprowadzone w okresie ustalonym w ust. 1. Przedłużenie tego okresu dla określonego rodzaju urządzenia może nastąpić za zgodą Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[23)], wyrażoną na wniosek właściwego ministra.

Art. 115. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa[12)] przedstawia Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej co trzy lata informację o realizacji ustawy.

Art. 116. (pominięty[106)]).

Art. 117. Tracą moc:

1) ustawa z dnia 4 kwietnia 1950 r. o nadzorze państwowym nad ogrodami zoologicznymi (Dz. U. Nr 17, poz. 142),
2) ustawa z dnia 22 kwietnia 1959 r. o utrzymaniu czystości i porządku w miastach i osiedlach (Dz. U. z 1959 r. Nr 27, poz. 167, z 1961 r. Nr 5, poz. 33, z 1962 r. Nr 34, poz. 158, z 1971 r. Nr 12, poz. 115 i z 1974 r. Nr 38, poz. 230),
3) ustawa z dnia 21 kwietnia 1966 r. o ochronie powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem (Dz. U. Nr 14, poz. 87).

Art. 118. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1980 r.

[104)] W brzmieniu ustalonym przez art. 33 pkt 6 ustawy wymienionej w przypisie 13.

[105)] Dodany przez art. 1 pkt 6 ustawy wymienionej w przypisie 21 — zamieszczony w obwieszczeniu.

[106)] Zamieszczony w obwieszczeniu.

Wydawca: Urząd Rady Ministrów
Redakcja: Biuro Prawne, 00-583 Warszawa, Al. Ujazdowskie 1/3, P-29.
Organizacja druku i kolportaż: Wydział Wydawnictw, 00-979 Warszawa, ul. Powsińska 69/71, P-1,
tel. 42-14-78 i 694-67-50, teleks 825944 WW, telefaks (2) 694-62-06.

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Zakładach Graficznych „Tamka" S.A., Zakład nr 1, Warszawa, ul. Tamka 3.

Zam. 2161-1300-93. ISSN 0867-3411 **Cena 12 000 zł**